

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Bc. Lucie Semelová

Právní rámec užití zpravodajského servisu ČTK

Diplomová práce

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „**Právní rámec užití zpravodajského servisu ČTK**“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Brně dne 4. 5. 2020

Bc. Lucie Semelová

*Děkuji touto cestou zejména vedoucímu práce **JUDr. Petru Prchalovi, Ph.D.** za jeho odbornou pomoc, cenné věcné rady a ochotu při konzultacích diplomové práce. Velký dík patří také mým rodičům za soustavnou podporu při realizaci dvou souběžných studií, kterou rozhodně nevnímám jako samozřejmou. Bez jejich neocenitelné opory by tato mezioborová práce nemohla vzniknout.*

Obsah

Seznam použitých zkratk	I
Úvod	1
1 Česká tisková kancelář	6
2 Právní povaha obsahů ČTK a jejich ochrana na úrovni dílčích produktů	11
2.1 K právnímu institutu autorského díla	11
2.2 Autorskoprávní ochrana textových, zvukových a audiovizuálních mediálních obsahů	14
2.2.1 Zpravodajské obsahy.....	14
2.2.2 Publicistické obsahy	18
2.2.3 Textové obsahy optikou rozhodnutí ve věci Ecopress proti Storin	20
2.3 Autorskoprávní ochrana fotografií.....	23
2.4 ČTK Live jako souborné autorské dílo.....	25
3 Možnost užití obsahů ČTK, naplňujících znaky autorského díla	26
3.1 Užití se souhlasem autora	27
3.1.1 Licence k databázím ČTK.....	28
3.1.2 Licence ke službě ČTK Live	30
3.2 Užití bez souhlasu autora	31
3.2.1 Volné užití.....	32
3.2.2 Citace	32
3.2.3 Zpravodajská licence	33
4 Ochrana obsahů ČTK před nekalou soutěží	35
5 Ochrana produktů ČTK na úrovni databází	40
6 Odpovědnost za užití obsahů ČTK	44

6.1	Obecně k odpovědnosti subjektů působících v oblasti médií	44
6.2	Odpovědnost z licenční smlouvy o poskytnutí databází ČTK	52
6.3	Odpovědnost z licenční smlouvy o užití ČTK Live	54
Závěr		57
Seznam použitých zdrojů		60
Abstrakt		65
Summary		66
Klíčová slova		67
Keywords		68

Seznam použitých zkratek

Právní předpisy

AutZ	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změnách některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
ObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
RÚB	Bernská úmluva (Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, revidovaná úmluva bernská – vyhláška č. 133/1980 Sb.)
SAutZ	Zákon č. 185/2015 Z. z. autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů
směrnice 2000/31/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZoČTK	Zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři, ve znění pozdějších předpisů

ZSIS Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů

Instituce

ČTK Česká tisková kancelář

ČR Česká republika

ESLP Evropský soud pro lidská práva

EU Evropská unie

ESD Soudní dvůr Evropské Unie

KS krajský soud

MS městský soud

NS Nejvyšší soud

SR Slovenská republika

OS okresní soud

Jiné

ISP Poskytovatel informační společnosti ve smyslu § 2 písm. d) ZSIS

Motto:

„Autorská práva mají být hnacím motorem svobodného projevu. Systém autorských práv poskytuje kritický rámec pro podporu tvořivosti, kultury, inovací a svobody vyjadřování ve společnosti.“

Karyn Temple

Úvod

Fungování soudobé informační společnosti již fakticky neumožňuje jednotlivcům získávat informace o aktuálním společenském dění svépomocně. Společnost tudíž delegovala roli informátora mediálním institucím. Přestože pozice médií, a zejména jejich internetových platforem, sílí, nejsou (ani nemohou) být média informačně absolutně soběstačná. Objektivně, ať již po stránce finanční, personální či technické, nedokáží pokrýt události, které se odehrály v nejrozličnějších oblastech lidského života v celosvětovém měřítku. Do posloupnosti pomyslného distribučního toku žurnalistických sdělení tak postupně od 40. let 19. století proniká nepostradatelný primární zdroj zpráv o nejnovějším dění – zpravodajské agentury. Ty napříč státy zajišťují funkci zprostředkovatele faktografických informací pro média, která z nich utváří konečné konzumní mediální produkty.

Diplomová práce se věnuje tématu činnosti jediné české národní zpravodajské agentury ČTK, s jejímž agenturním servisem přichází již přes sto let nevědomky denně do styku každý jedinec. Informace publikované v tiskovinách, na on-line platformách, začleněné do televizního či rozhlasového vysílání, ty všechny mají původ v její aktivitě. Klientskou základnu agentury totiž utváří primárně jiné mediální instituce, kterým ČTK informace za úplatu distribuuje. Získané obsahy média využijí pro tvorbu vlastních titulů a ČTK těmito komerčními činnostmi pokryje finance vynaložené na tvorbu původní produkce.

Činnost agentury není na rozdíl od ostatních hromadných sdělovacích prostředků veřejné služby (Česká televize a Český rozhlas) financována cestou koncesionářských poplatků, přestože je taktéž velice nákladná a její místo v mediální struktuře je nenahraditelné. Agentura pracuje 24 hodin denně, zaměstnává vlastní síť zahraničních zpravodajů a odebírá zpoplatněné informační kanály dalších světových agentur tak, aby

dostála svému postavení všeobecného zprostředkovatele informací. Samotným zákonem je tak ČTK nevyhnutelně stavěna do role továrny a velkoobchodníka s mediálními produkty, které musí pro zachování předmětu své činnosti náležitě chránit před jejich zneužitím. Neoprávněné užití servisu ČTK přitom nabývá v důsledku rozmachu digitalizace a internetizace žurnalistiky nebývale na síle a agentura jej opakovaně označuje za nejpalčivější obchodní problém společnosti. Práce se tak soustředí na povahu agenturních obsahů a na jejich právní kvalifikaci, která předurčuje i možnosti s jejich dalším nakládáním ze strany třetích osob, jenž je svou povahou způsobilé ohrozit či zasáhnout oprávněné zájmy tiskové kanceláře.

Ve zvoleném tématu práce se nevyhnutelně střetává množina otázek mediálně vědeckých, ekonomických a právních, k jejichž zodpovězení nebylo dosud komplexně přistoupeno tak, aby bylo možné téma označit za uspokojivě vědecky zpracované. Relevantní materiály existují pokaždé pouze separátně k žurnalistickým a právním částem práce. K jejich propojení a konfrontaci v jediné interdisciplinární práci však dosud nedošlo.

Právní otázky směřují zejména do oblasti soukromého práva, konkrétně do regulace práva autorského. Práce neopomíjí ale ani rovinu veřejnoprávní, jejíž dopady se promítají především do právní odpovědnosti za užití obsahů ČTK. Legislativní rámec práce není omezen pouze na národní úpravu, neboť z důvodu členství ČR v EU, je třeba transponované normy vykládat optikou evropsko-unijní normotvorby. Předmětná pro práci jsou rovněž rozhodnutí ESD o výkladu rámce evropské normotvorby, která působí nejen ve vztahu k soudním orgánům na unijní úrovni, ale i k soudům na úrovni národní.

Cílem práce, byť poměrně obecným, je tak v širších souvislostech přiblížit čtenáři téma právního rámce užití zpravodajského servisu ČTK, a to jak v rovině užití oprávněného, tak i ve sféře deliktní. **Díličními cíli** práce jsou provedení:

- rozhodnutí o autorskoprávní povaze mediálních výstupů ČTK,
- analýzy možného užití agenturní produkce naplňující znaky autorského díla;
- rozboru nekalosoutěžních praktik na mediálním trhu,
- zhodnocení odpovědnosti pramenící z užití obsahů ČTK.

Výše vytyčené cíle korespondují s ověřením následujících **hypotéz**.

- **Žurnalistické obsahy mohou naplnit znaky autorského díla.**
- **K mediálním produktům není možné bez bližšího členění přistupovat jako k homogennímu okruhu výtvorů, neboť každá práce může znaky autorského díla naplnit rozdílnou měrou.**
- **Užitím žurnalistických výstupů se jejich uživatel mohou dostat do kolize s normami práva autorského.**
- **Užití žurnalistických obsahů konkurenčního média může být způsobilé zasáhnout do oprávněných zájmů autora, jimž poskytuje ochranu právo znemožňující nekalosoutěžní praktiky na trhu.**
- **Regulace odpovědnosti on-line médií přísluší do působnosti ZSIS.**

K naplnění výše specifikovaných cílů práce vyplývá potřeba užití především vědeckých metod analýzy, syntézy, abstrakce, indukce a dedukce, doplněných o metodu komparace.¹ Primárně užitou metodou práce je *deskriptivní analýza*. Deskripce je obsažena v úvodních částech kapitol při definování stěžejních pojmů a uvedení čtenáře do poznatků o dosavadním vývoji zpracování předmětné problematiky. Analytická část, vztahující se k problematickým aspektům odlišeným metodou *abstrakce*, následuje po deskriptivním popisu a konfrontuje popisnou část, potažmo definuje praktické problémy a pojednává o alternativách řešení. V práci jsou v celém jejím rozsahu rovněž rovnocenně zastoupeny metody *indukce* a *dedukce*. Samotný závěr práce a taktéž dílčí závěry jednotlivých kapitol jsou utvořeny za pomoci metody *syntézy*. Doplnkově bude v práci užitá též *komparativní* metoda, a to zejména v přístupu k povaze mediálních obsahů v jiných právních úpravách. Diplomová práce se kombinací zmíněných metod pokusí o souvislou posloupnost poznání, kdy bude na počátku procesu tvorby práce stát sběr relevantních dat (literatura, právní úprava, judikatura, výkladová stanoviska), následně tato budou podrobena analýze s poukazem na praktické dopady do každodenní mediální praxe. Ze získaných poznatků bude v závěru práce čtenáři prezentován obecnější závěr ověřující v úvodu prezentované cíle a teze předkládané práce.

¹ K užitým metodám viz KNAPP, Viktor a Aleš GERLOCH. *Logika v právním myšlení*. 3. vydání.

Praha: Eurolex Bohemia, 2000, s. 190-206.

Diplomová práce je systematicky členěna do osmi kapitol, rozdělených pro přehlednost na jednotlivé podkapitoly. Bezprostředně po úvodu je v práci řazeno vymezení ústředního pojmu práce, tedy instituce ČTK a okruhu jejích činností uvádějící čtenáře neznalého povahy a předmětu činnosti agentury do tématu.

Chronologicky následuje druhá kapitola, která je z hlediska celého obsahu práce nejtěžejnější. Vztahuje se k autorskoprávní povaze produkce mediálních obsahů ČTK. Kapitola představuje zákonná kritéria, která musí výtvar naplnit dle AutZ, aby mohl být označen za autorské dílo a požíval autorskoprávní ochrany. Vymezené legální požadavky jsou aplikovány na jednotlivé druhy mediálních obsahů rozdělených zprvu dle typologického dělení žurnalistických obsahů na zpravodajství a publicistiku. Podle forem zpracování je produkce ČTK dále rozlišena na textovou, zvukovou a audiovizuální část, na níž dopadají shodná legislativní kritéria, a fotografické obsahy, u nichž je třeba vycházet z poněkud odlišných předpokladů. Výstupem kapitoly je pak rozhodnutí o autorskoprávní ochraně jednotlivých mediálních produktů ČTK, které nadále ovlivňuje i veškeré další části závěrečné práce.

Povaha mediální produkce se projeví bezprostředně v následující kapitole, kdy je rozdílně přistupováno k problematice užití obsahů, naplňujících znaky autorského díla a obsahů autorským právem nechráněným. Naplní-li mediální obsah charakteristiky autorského díla, konstruuje autorské právo určitý právní režim jeho užití – primárně se souhlasem autora, v taxativně stanovených případech bez nutnosti jeho udělení, z nichž práce reflektuje využitelnost volného užití, citace a institutu zpravodajské licence.

Kapitola čtvrtá se zaměří na ochranu obsahů, které pro nedostatečnou tvůrčí činnost či jedinečnost duševní činnosti autora nenaplní požadavky kladené na autorská díla. Přestože je takovým obsahům autorskoprávní ochrana odepřena, zcela bez právní ochrany ponechány nejsou. Legální úprava poskytuje ochranu tržní hodnotě informací do nich vtělených a postihuje parazitování třetích subjektů na nákladech nutně vynaložených k jejich obstarání skrze ochranu před nekalosoutěžním jednáním.

Pátá kapitola opouští rovinu posouzení jednotlivých žurnalistických obsahů ČTK a analyzuje úroveň vyššího celku – databáze, do níž jsou jednotlivé agenturní produkty umístovány pro účely jejich uchování a zpřístupnění uživatelům servisu tiskové kanceláře.

Při vyvolání stavu ohrožení či porušení oprávněných zájmů ČTK k jejím obsahům vystupuje do popředí problematika odpovědnosti. Závěrečná kapitola tak rozebírá, na základě kterého předpisu je odpovědnost médií koncipována. Obecně práce předkládá též letmý vhled do odpovědnostních sankcí hrozících za neoprávněné užití obsahů ČTK, kdy se dotýká nejenom regulace ve sféře práva soukromého, ale zasahuje i do veřejnoprávní odpovědnosti. Blíže pak přistupuje na základě autorskoprávně relevantních ujednání licenčních smluv uzavřených mezi ČTK a jejími klienty k vymezení soukromoprávní odpovědnosti za užití jejího servisu.

Nástin budoucího pokračování práce lze spatřovat v rozpracování tématu, co do zahraniční kooperace ČTK s celosvětově významnými agenturami (zejména Reuters, Associated Press, Agence France-Presse, TASS Russian News Agency a Deutsche Presse Agentur). Neřešena rovněž zůstává rovina užití obsahů agregátory zpráv, jíž se značnou měrou dotkne směrnice Evropského parlamentu a Rady 2019/790 ze dne 17. 4. 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, zakládající povinnost velkých zpravodajských portálů platit za mediální obsah převzatý bez souhlasu jeho autora. V neposlední řadě s tématem taktéž souvisí problematika užití umělé inteligence v procesu tvorby agenturních zpráv, již ČTK v roce 2018 poprvé využila. I tento aspekt práce skýtá slibné rozšíření, jelikož však není dosud v publikační praxi ČTK zaužívaný, není ani o něm v práci pojednáno.

Věřím, že by práce mohla být přínosnou nejen pro právníky, nýbrž i pro žurnalisty, neboť každému z nich pootvírá dveře k nahlédnutí do druhé vědní sféry, jejíž dopady mohou ovlivnit výkon druhé zmíněné profese.

1 Česká tisková kancelář

Česká tisková kancelář (dále jen ČTK) je oficiální název pro jedinou národní všeobecnou zpravodajskou agenturu, řazenou svým právním statutem k médiím veřejné služby.² Tiskovými agenturami, též označovanými jako zpravodajskými, rozumíme instituce, jejichž předmět činnosti spočívá ve „shromažďování, zpracování a poskytování zpravodajských informací svým abonentům v mateřské zemi i cizině, zpravidla ve slovní i obrazové podobě, o významném a zajímavém dění domácím i zahraničním“.³ Shromážděné informace taktéž archivuje, ať již pro své potřeby či potřeby budoucího uživatele jejího servisu.⁴

Počátky agenturního zpravodajství v České republice, resp. zemích Koruny české, spadají svým datováním dávno před vznik ČTK. V době rakousko-uherské monarchie agenturní zprávy od roku 1848 vydávala agentura Österreichische Korrespondenz financovaná tehdejšími ministrem vnitra Alexanderem Bachem, jemuž sloužila jako informační prostředek k udržení absolutisticky centralizované vlády. Roku 1860 vznikla v Rakousku-Uhersku první oficiální a současně první světová státní tisková kancelář Telegraphen-Korrespondenz-Bureau. Sedm let po jejím založení byla v Českých zemích zřízena pražská a následně i brněnská pobočka agentury. Českými novináři nebyly však centralisticky a úřednický vyhlížející zprávy, nereflektující skutečné regionální politické problémy rozsáhlé říše, vnímány přívětivě. Od konce 90. let 19. století se tak rodily iniciativy kladoucí si za cíl zrod nezávislé národní tiskové agentury. Snahy se nicméně v důsledku císařských represí až do okamžiku rozpadu rakousko-uherské monarchie dne 28. 10. 1918 neprosadily.⁵

Se vznikem Československa se uvolnila i cesta pro zrod Československé tiskové kanceláře. Období prosperity agentury poznamenaly události nástupu druhé světové války, zřízení protektorátu a odklon k extrémní pravicové politice. Agentura se stává propa-

² OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozšířené vydání. Praha: Libri, 2007. s. 42.

³ Tamtéž, s. 18.

⁴ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 32.

⁵ STEJSKAL, Jan. *Četka slaví devadesátiny*. Praha: Česká tisková kancelář, 2008. s. 5-7.

gandistickým nástrojem nacistického Německa, nad jejímž chodem vykonává dohled tehdejší ministerstvo lidové osvěty. Podřízenost ministerstvu, resp. vládě, přetrvávala i po únoru 1948 pouze s tou změnou, že nyní agentura pracovala ve vleku idejí budování socialistického státu, a to až do převratu v roce 1989, po němž se usilovně snažila zbavit stigmatu stranické mašinérie.⁶ Po pádu režimu se tak hledaly cesty pro ustanovení agentury, přinášející objektivní zpravodajství a nepodléhající politickým agitacím. Vodítkem se přitom staly materiály o fungování zahraničních agentur, shromážděné v mezidobí samotnou ČTK.⁷ Ke změně a organizačně právní reformě ČTK dochází přijetím ZoČTK, kterýžto konstituoval veřejnoprávní národní tiskovou agenturu v podobě, jak ji známe dnes – politicky, ekonomiky i redakčně nezávislou zpravodajskou instituci.

Zpravodajská agentura je z hlediska svého právního statusu položeného zákonem veřejnoprávní právnickou osobou, zapisující se do obchodního rejstříku.⁸ Zákonem je vzhledem k historickým konsekvencím zneužívání jejího poslání totalitními režimy explicitně vyjádřeno její nezávislé postavení na státním aparátu. Mezi ČTK a státem tudíž neexistuje žádná reciproční odpovědnost, ať již státu za závazky ČTK či naopak ČTK za závazky státu.⁹

Hlavní náplní činnosti agentury je poskytování objektivního a všestranného zpravodajství tak,¹⁰ aby ostatní hromadné sdělovací prostředky, jimž zejména své služby poskytuje, mohly vůči svému publiku plnit v souvislosti s médii často skloňovanou roli tzv. hlídacího psa demokracie a mohly dostát svým normativním závazkům vůči společnosti. Rovněž ČTK tak utvářením objektivních informací jako zdroje pro tvorbu zpráv napomáhá svobodnému utváření názorů, svou činností podporuje existenci celospolečenské veřejné diskuse a utváří tak tlak na společenskou odpovědnost.

Přestože je potřebné činnost ČTK primárně vnímat jako službu veřejnosti, je společnost taktéž podnikatelským subjektem, který svůj zpravodajský servis poskytuje

⁶ STEJSKAL, Jan. *Četka slaví devadesátiny*. Praha: Česká tisková kancelář, 2008. s. 9-13.

⁷ *Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 1993* [on-line]. Praha: ČTK, 1993 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i4.cn.cz/ctk/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-CTK_1993.pdf. s. 5.

⁸ § 1 odst. 2 ZoČTK.

⁹ Tamtéž, § 1 odst. 3.

¹⁰ Tamtéž, § 2.

v rámci svých komerčních činností za úplatu,¹¹ a to primárně ostatním hromadným sdělovacím prostředkům či jiným právníckým a fyzickým osobám. „Její servis nakupují ve velkém a veřejnosti zprostředkovávají jiní – redakce periodického tisku, zejména denního, ale i týdeního, zpravodajské úseky rozhlasových a televizních stanic či internetových serverů. Pro servisní pozici vůči médiím se tak pro tiskové agentury historicky vžilo označení noviny novin či noviny novinářů. Na smluvním základě a za úhradu odebírají agenturní produkci také nemediální klienti – parlament, ministerstva, banky, firmy, sázkové kanceláře či školy.“¹² Poskytováním oprávnění k distribuci s jejími obsahy utváří finanční zdroje nutné na své fungování.

Dle výroční zprávy agentury za rok 2018 dosáhla ČTK zisku 4,3 milionů korun, přičemž z minulých let hospodaří s nerozděleným ziskem vyčísleným na 35 milionů korun.¹³ Jelikož je i zákonem stanoveno, že ČTK nepobírá od státu pro účely svého běžného provozu žádné finanční prostředky (separací od veřejných rozpočtů má být docílena její nezávislost) je zisk nutným předpokladem fungování společnosti, přestože ze zákona smyslem existence agentury generování zisků není. Agentura sama uvádí, že příjmy z poskytování zpravodajství tvoří většinová aktiva, která však nejsou pro provoz agentury dostačující.¹⁴ Zákon ji tudíž opravňuje k vlastní podnikatelské činnosti nezasahující do jejího poslání.¹⁵ Nabízí zejména možnost komerčního užití jejích platforem pro inzerenty, popularizační službu Protext, individuální personalizované služby klientům (např. zakázkové focení reklamních kampaní a provozuje mediální vzdělávací akademii).

„Tiskové agentury bývají někdy v nadsázce označovány za noviny novinářů, továrny na zprávy či velkoobchod s informacemi.“¹⁶ Všechny uvedené přívlastky zcela přiléhavě charakterizují zaměření nejvýznačnější komerční činnosti tiskové agentury, která primárně slouží jako zdroj informací pro média, jež zpravodajství následně využívají v podobě

¹¹ § 3 odst. 1 ZoČTK.

¹² OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 32-33.

¹³ *Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2018* [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i3.cn.cz/filedefault/1575036726_VronzprvaTK2018.pdf. s. 4.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ § 3 odst. 3 ZoČTK, obdobně i § 10 odst. 1 ZoČTK.

¹⁶ OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozšířené vydání. Praha: Libri, 2007. s. 18.

uzpůsobené cílové skupině svých čtenářů, posluchačů či sledujících. Míru produkční činnosti ČTK lze stanovit z poslední dostupné výroční zprávy, kterou každoročně o své činnosti vydává. Ze zprávy vyplývá, že centrální redakce všeobecného servisu se zasloužila v roce 2018 o vznik 18 000 zpráv a 8 160 headlinů.¹⁷ Zahraniční redakce ČTK pak téhož roku vytvořila přes 2 6000 všeobecných zpráv a 6 400 headlinů.¹⁸ Sportovní redakce agentury vydala v přepočtu celkem 4 8434 zpráv a 2 774 headlinů. Dokumentační redakce pak připravila více než 5 000 materiálů pro potřeby inovované dokumentační databáze.¹⁹

Tradičně tiskové agentury nabízely svým odběratelům převážně zmíněné textové zpravodajství. První zprávy opatřené autorskou značkou ČTK opustily agenturu v den jejího založení, tedy 28. října 1918, a dodnes jsou těžištěm agenturní produkce.²⁰ S pozdějším technologickým vývojem však doplnily nabídku agentury i fotografické, infografické, zvukové či audiovizuální produkty zpravodajského servisu. V loňském roce ČTK vydala celkem 175 342 fotografií.²¹ Od začátku roku 2018 ČTK rozšířila sortiment svých komerčních služeb o živé videopřenosy, kterých odvysílala necelé dvě stovky. Nad rámec live streamu vzešlo z dílny ČTK zhruba dalších 750 videozáznamů.²² Mediální obsahy mohou být rovněž zpracovány ve zvukové. Samotnou agenturou jsou vnímány spíše jako vedlejší, doplňkové produkty textového a audiovizuálního zpravodajství, primárně utvářené pro potřeby klientů v rádiích. Tisková kancelář takto v minulém roce vydala 9 212 zvukových záznamů.²³ „*Redakční systém je tak schopn zpracovat jakýkoliv novinářský útvar: textovou zprávu, zvukový soubor, video, fotografii, tabulky, grafy. Klienti tudíž mohou k jedné události dostat kompletní informační balíček zpracovaný v celé mediální škále.*“²⁴

¹⁷ Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2018 [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i3.cn.cz/.filedefault/1575036726_VronzprvaTK2018.pdf. s. 5.

¹⁸ Tamtéž, s. 6

¹⁹ Tamtéž, s. 7

²⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011, s. 33.

²¹ Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2018 [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i3.cn.cz/.filedefault/1575036726_VronzprvaTK2018.pdf. s. 5.

²² Tamtéž, s. 8.

²³ Tamtéž.

²⁴ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011, s. 34.

Tisková kancelář také v rámci svých mediálních činností, označovaných jako ČTK Live, utváří na platformě multimediálních blogů obsah tvořený konverzí textových zpráv, fotografií, videí, grafik a dalšími hypertextovými linky odkazujícími na relevantní sociální média či další adresy dotvářející background události. Zpravodajské redakce ČTK v roce 2018 nabídly svým odběratelům 24 popsaných projektů.²⁵ Agentura nicméně konstantně zaznamenává klesající míru využití servisu Live svými klienty. Úbytek popularity přisuzuje ČTK vyšší oblíbenosti živého vysílání, tzv. ČTK Videostreamu, tedy přímým video přenosům z různých akcí, řazených v sekci Videobanky.²⁶

„Redakce ČTK mimo jiné publikuje zprávy na zpravodajském portálu ceskenoviny.cz, jehož prostřednictvím ČTK prezentuje široké veřejnosti ukázkou své produkce. Protože hlavní náplní ČTK je dodávat zprávy za úplatu médiím a dalším odběratelům, není na Českých novinách veškeré zpravodajství, ale jen asi 15 procent zpráv.“²⁷ Pro ČTK je zpravodajský portál kromě formy prezentace své činnosti rovněž prostředkem pro generaci dalších příjmů na činnost agentury. Výnosy z internetové reklamy, umístované v Českých novinách, činily v roce 2018 celkem dva miliony korun.²⁸

Tisková agentura svůj zpravodajský servis soustřeďuje na internetu v uzamčených databankách (Infobanka, Fotobanka, Videobanka, a od dubna roku 2018 též nová databáze ProFakta). Po zadání uživatelského jména a hesla, které abonenti získají po uzavření příslušné smlouvy o nakládání s obsahy ČTK, umožní agentura za smluvně stanovených podmínek svým odběratelům přístup a užití nabízených mediálních obsahů.

²⁵ Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2018 [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i3.cn.cz/.filedefault/1575036726_VronzprvaTK2018.pdf. s. 8.

²⁶ Tamtéž, s. 9.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Tamtéž.

2 Právní povaha obsahů ČTK a jejich ochrana na úrovni dílčích produktů

2.1 K právnímu institutu autorského díla

Mediální obsahy jsou svou podstatou nehmotnými statky, produkty duševní činnosti, které při naplnění zákonných znaků stanovených § 2 AutZ, mohou být shledány autorskými díly. Kumulativně přitom musí daný duševní výtvar naplnit:

- znak tvůrčí činnosti,
- jejímž výsledkem je jedinečné, neopakovatelné dílo,
- jehož zhmotnění do vědecké, umělecké či literární podoby musí být objektivně smysly vnímatelné.

Naplnění znaků je potřebné zkoumat vždy ve vztahu ke konkrétnímu výtvaru a na základě míry jejich naplnění rozhodnout o jeho autorskoprávní ochraně.

První pojmový znak tvůrčí činnosti je dán u jednání, v níž se zrcadlí fantazie, představivost a jedinečné vlastnosti tvůrce, bez nichž by konečný výtvar nemohl být dosažen. Autorské dílo tak musí vznikat nezaměnitelnou osobní činností zhotovitele, projevující se ve schopnosti tvořit literárně, jinak umělecky nebo vědecky. Vyloučen je vznik autorského díla pouhým kopírováním, opakováním či mechanickou rutinou popřípadě jiným netvůrčím seskupením již vytvořených cizích děl.²⁹ „Předmětem autorského práva nemůže být to, co existuje bez ohledu na tvůrčí činnost autora, nebo to, co je předem do té míry objektivně determinováno tak, že při splnění určitých podmínek by dvě osoby mohly nezávisle na sobě dospět k témuž výsledku.“³⁰

Princip jedinečnosti (autorskoprávní individuality) lze charakterizovat jako „nejosobitější ztvárnění výtvaru na základě autorova svobodného výběru z tvůrčích možností. Jedinečnost díla přitom odpovídá i pojmu neopakovatelnost díla“.³¹ Jedinečnost ztotožňuje

²⁹ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 17.

³⁰ Rozsudek NS ČR ze dne 28. května 2010, sp. zn. 23 Cdo 1345/2009.

³¹ Rozsudek NS ČR ze dne 30. dubna 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007.

me se statistickou neexistencí dvou stejných děl, tedy jeho absolutní neopakovatelností. V případě existence dvou stejných děl, jejichž autory budou dva rozdílní autoři, bude nutné jedno dílo považovat za plagiát druhého, nebo uvažovat nad tím, že žádné z děl ne naplňuje podmínky pro přiznání ochrany autorským zákonem, a to s poukazem na nemožnost naplnění legálního znaku jedinečnosti díla.³²

Pro určitá díla je naplnění znaku jedinečnosti kvůli vzniku, spočívajícímu v technickém zpracování, které postrádá autorskoprávní individualitu, problematické. Do českého právního řádu tak proniká kvalitativně nižší, původem evropsko-unijní znak původnosti (originality) předepisující minimální standard pro přiznání autorskoprávní ochrany. Z nutnosti naplnit znak jedinečnosti jsou v českém právu dle § 2 odst. 2 AutZ vyňaty počítačové programy, fotografie a databáze.³³ U uvedených postačí k plné autorskoprávní ochraně docílení znaku původnosti v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem.³⁴

Znak původnosti díla je častým předmětem předběžných otázek členských států EU na ESD. Ve věci *Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening*³⁵ či později ve věci *Levola Hengelo BV proti Smilde Foods BV*³⁶ se ESD vyslovil, že původnost je třeba vnímat ve smyslu originality, tedy vlastního duševního výtvozu autora. Současná rozhodovací praxe ESD však stále více inklinuje ke zpřísnování kvalitativních kritérií znaku originality. Podle rozhodnutí ve věci *Cofemel – Sociedade de Vestuário SA proti G-Star Raw CV* musí být předmět způsobilý autorskoprávní ochrany nejen autorovým

³² TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 22.

³³ PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016. s. 44.

³⁴ Viz čl. 1 odst. 3 směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů, čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází a čl. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících.

³⁵ Rozsudek ESD ze dne 16. července 2009, *Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening*, C-5/08, bod 37.

³⁶ Rozsudek ESD ze dne 13. listopadu 2018, *Levola Hengelo BV proti Smilde Foods BV*, C-310/17 bod 36.

vlastním duševním výtvořem, ale je zároveň nezbytné, aby jako výraz svobodných tvůrčích rozhodnutí autora v sobě nesl i odznak jeho osobnosti.³⁷

Posun v náhledu na obsah požadavku originality ve smyslu osobitosti díla se tak spíše přibližuje českému legálnímu znaku jedinečnosti. Jedinečnost však i nadále zůstává hůře dosažitelným kritériem spjatým s absolutní novostí. Naopak originalita s novostí imanentně svázána není a vznik shodných děl odlišných autorů tak *a priori* vyloučen není, za předpokladu, že ke shodnému výsledku autoři dospějí nezávisle na sobě. Tvorba kopírováním ochrany nepožívá.³⁸ V každém případě bude při zohlednění závěrů ESD neudržitelná idea, dle níž by výtvořy mohly být autorským právem chráněny jako pouhé nekopie bez jakékoliv „špetky“ osobitosti.

Zhmotnění nehmotného statku je posledním kritériem pro posouzení, zda je dílo chráněno AutZ. Nevyžaduje se zachycení díla do hmotného nosiče trvalým způsobem, postačí dočasné zhmotněné vyjádření díla, smyslově vnímatelné dalšími osobami. Podoba, v níž je duševní výtvoř autora ztvárněn, musí dle zákona naplňovat charakter vědecké, umělecké či literární činnosti. Mediální tvorbu lze kategorizovat jako literární tvorbu, k níž náleží tvorba slovesná, a další odbornou publikační činnost autorů pohybující se na rozhraní s kategorií děl vědeckých.³⁹

Předmětem ochrany autorského práva nejsou tzv. denní zprávy nebo jiné údaje samy o sobě. S nepřiznáním ochrany denním zprávám se setkáváme již v čl. 2 odst. 8 RÚB. Obdobně AutZ stanovuje v § 2 odst. 6, že denní zpráva není dílem. V teleologickém pozadí normy stojí argumentace, že autorské právo neslouží ani nemá sloužit k monopolizaci informací.⁴⁰ Současně je taková úprava nutná k účinnému naplnění svobody projevu a práva na informace garantovanými v čl. 17 LZPS.

Legální definici denní zprávy, která by nám poskytla jasné instrukce pro právní kvalifikaci, však český právní řád postrádá. Rovněž soudní judikatura, z níž by bylo možné

³⁷ Rozsudek ESD ze dne 12. září 2019, *Cofemel – Sociedade de Vestuário SA proti G-Star Raw CV*, C-683/17, bod 29 a 30.

³⁸ PRCHAL, Petr. *Limity autorskopravní ochrany*. Praha: Leges, 2016. s. 46.

³⁹ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019. s. 22, 28.

⁴⁰ Tamtéž, s. 65-66.

usuzovat na právní rozsah pojmu, absentuje. Je tudíž otázkou, zda za denní zprávu označit pouze příspěvky typu „*Kvůli srážce auta a kamionu byla dnes ráno na Vyškovsku zavřena dálnice D1*“, u nichž je však naplnění znaků autorského díla téměř nemyslitelné, a tudíž nevzniká ani potřeba je z autorskoprávní ochrany vysloveně vylučovat, nebo lze pojem vykládat takovým způsobem, že i denní zprávy mohou při zpracování do většího celku (např. zpravodajské zprávy) naplnit znaky autorského díla, a přestože by jim měla být ochrana přiznána, bude třeba upřednostnit volný přenos informací před ochranou díla.

Negativní vymezení denní zprávy můžeme nalézt alespoň ve slovenském SAutZ, dle něž se za „*denní zprávu nepovažuje dílo, které obsahuje informace zejména o aktuálních událostech nebo o tématech hospodářského, politického nebo jiného společenského charakteru, které je výsledkem vlastní tvořivé duševní činnosti autora*“.⁴¹ Komentářová literatura k ustanovení uvádí, že samotná denní zpráva či souhrn více denních zpráv jsou způsobilými předměty pro zpracování tvořivou duševní činností do celkového obsahu zákonem chráněného díla.⁴² V této optice by tak bylo nezbytné denní zprávou rozumět pouhé holé, strohé informace v jejich surové podobě.

2.2 Autorskoprávní ochrana textových, zvukových a audiovizuálních mediálních obsahů

2.2.1 Zpravodajské obsahy

Při vymezení rozsahu zpravodajství, o němž bude pojednávat následující část práce, lze vycházet z Etického kodexu ČTK, který „*zpravodajstvím rozumí veškerou produkci redakcí ČTK, tedy zejména textové zprávy, fotografie, infografiku, zvuky, videa, databáze či web České noviny*“.⁴³ Negativní vymezení zpravodajství pak vylučuje z rámce zpravodajství zpoplatněnou službu Protext,⁴⁴ prostřednictvím níž jako distribuční síť mohou uživatelé šířit tisková, nekomerční či komerční a reklamní sdělení na webech ČTK

⁴¹ § 7 odst. 3. písm. c) SAutZ.

⁴² LAZÍKOVÁ, Jarmila. *Autorský zákon: komentár*. Bratislava: Iura Edition, 2013. s. 55.

⁴³ *Kodex ČTK* [on-line]. Praha: ČTK, (nedatováno) [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://www.ctk.cz/o_ctk/kodex/.

⁴⁴ Tamtéž.

(např. rozhovory, představení společnosti a jejích produktů, videostreamy událostí), a to jak vlastní produkci, tak obsahy vytvořené za úplatu samotnou ČTK.⁴⁵

Definici pojmu zpravodajství, nastíněnou kodexem je nicméně na tomto místě vhodné zpřesnit, neboť zpravodajství netvoří výlučně veškerou produkci ČTK, přestože představuje její majoritní část a agentura ostatně nese přívlastek zpravodajská. Vedle složky zpravodajství totiž agentura zpracovává i tvorbu publicistickou, které je jako dvě základní složky žurnalistiky nezbytné odlišovat, protože každá vykazuje specifické rysy, v konečném důsledku determinující i právní povahu pod ně náležejících mediálních obsahů.

*„Zpravodajství má především funkci informační a definiční, snaží se aktuální události bez prodlení zachytit, popsat a předat (za pomoci technických prostředků) různě diferencovaným publikům.“*⁴⁶ Elementárním stavebním prvkem zpravodajství jsou informace a tvrdá fakta (news), která by měla být recipientům médií zprostředkována v objektivní, nezkreslené, přesné, vyvážené a nepředpojaté podobě, bez promítání autorových postojů do publikovaného obsahu. Požadavek na rychlost toku informací dal vzniknout ustáleným šablonovitým formám, kterými novináři informaci obecně sdělují. Je tudíž patrné, že zpravodajství tenduje ke konzervatismu, stereotypním, netvůrčím postupům, vykazujícím modelovost a automatizaci. Prim v celém zpravodajství hrají pro recipienta jednoznačně a srozumitelně předkládaná fakta, a to za cenu potlačení složky nápaditosti.⁴⁷

Mohlo by se tedy jevit, že zpravodajství stěží dostojí požadavkům kladeným na autorská díla. Jednotlivé žánry zpravodajství nicméně naplňují tyto obecné postuláty rozdílnou měrou. Je tudíž nezbytné přikročit k rozlišení množiny zpravodajských obsahů na jednotlivé zpravodajské žánry, z nichž nejstěžejnější budou rozebrány dále v textu.

Žánrem v prostoru mediálních studií označujeme relativně ustálená mediální schémata současné mediální nabídky, vykazující otevřený soubor funkčních prvků, na

⁴⁵ *Služba Protext ČTK* [on-line]. Praha: ČTK, 2011 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z:

<http://www.protext.cz/protext-ctk.php>.

⁴⁶ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 13.

⁴⁷ Tamtéž, s. 21.

základě nichž lze jednotlivé mediální obsahy k daným žánrům podřadit.⁴⁸ Žánry jsou variabilní a stejnou událost lze zpracovat dle domluvy redaktora s editorem a potřeb daného média i do několika z nich. Každý žánr však vykazuje společné formální, strukturální a obsahové atributy,⁴⁹ jež lze podrobit zákonným požadavkům na autorské dílo a na jejich základě rozhodnout o autorskoprávní ochraně žánru.

Přestože se stále jedná o zjednodušené pojetí přístupu k rozlišení mediálních obsahů na jednotlivé kategorie a není zaručeno, že se autoři mediálních obsahů budou kritérii pro tvorbu jednotlivých žurnalistických žánrů bezvýhradně řídit, neboť nelze žánr vnímat jako neměnnou šablonu ale spíše jako pomocný model,⁵⁰ nejsou ani tak žánry pouhou fluidní neohrazenou množinou bez jasných hranic jejich rozlišení, a tudíž mohou být při analýze právní povahy mediálních obsahů dobře využitelné. Bližší analýzy bychom docílili pouze při posuzování konkrétních obsahů jako zástupců dílčích žánrů. Takovéto selektivní závěry lze však jen těžko zobecnit a rozhoduje o nich ve vztahu ke konkrétním výtvorům až soud povoláný k rozhodování ve věci samé.

Nosným žánrem jsou ve vztahu k činnosti ČTK tzv. agenturní zprávy, které dále kategorizujeme na blesky, fleše a headliny. Blesk je sdělení o rozsahu jedné věty předávající informace o naléhavých, neočekávaných událostech mimořádného významu. Slouží primárně jako instrukce pro odběratele servisu ČTK, aby neopomněli vyhradit ve svém titulu prostor pro zpracování tématu.⁵¹ Jako příklad může posloužit tento ČTK uveřejněný blesk: „*Havel oznámil, že nepřijme Zieleniecovu demisi.*“⁵²

Fleš pak představuje první povinné pokračování strohého blesku.⁵³ Opět je na místě uvést praktický příklad: „*Spisovatel Milan Kundera důrazně popřel informace o tom,*

⁴⁸ OSVALDOVÁ, Barbora a Alice TEJKALOVÁ. *Žurnalistika v informační společnosti: digitalizace a internetizace žurnalistiky*, Praha: Karolinum, 2009. s. 106-107.

⁴⁹ Tamtéž, s. 106.

⁵⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozšířené vydání. Praha: Libri, 2007. s. 243.

⁵¹ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 46.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž, s. 49.

že v 50. letech kohokoliv udal. Informace, které dnes zveřejnil Ústav pro studium totalitních režimů, v telefonickém rozhovoru s ČTK označil za lež.⁵⁴

Headline v současné praxi ČTK nahradil fleš. Je však stále obdobou blesku, jen je rozsah stanoven maximálně na 144 znaků.⁵⁵ Headline může vypadat následovně: „*Moravský Krumlov musí Praze vydat slavné dílo Alfonse Muchy Slovanská epopej. Rozhodl o tom dnes znojemský okresní soud.*“⁵⁶ Úskalím agenturních zpráv je jejich právní kvalifikace. Uvedené příklady svou povahou prostého konstatování nastalé události spíše vykazují rysy denní zprávy, nežli plnohodnotného autorského díla. Autorka má tudíž za to, že autorskoprávní ochraně nebudou podléhat.

Tisková kancelář vedle agenturních zpráv zpracovává rovněž žánr klasické zprávy, která přináší čtenáři základní ucelené informace doplněné o další podrobnosti, skutečnosti nebo vyjádření relevantních aktérů.⁵⁷ Rozsahově o poznání delší zpráva může dokonce obsahovat i autorův vlastní pohled na věc, tedy autorský komentář. Neměl by však být příliš obsáhlý.⁵⁸ Zprávaři také postupem času stále více opouští rigidní vzorce a pravidla pro tvorbu strohých, informačně hutných sdělení. Zprávami prozařují reportážní či příběhové úvody, které činí obsah atraktivnější a srozumitelnější širokému publiku, taktéž jej odlišuje od produktů konkurenčních médií a nabývá tak na jedinečnosti. Ihned za „publicistickým“ odlehčeným úvodem zprávy by však redaktor měl „vměstnat“ tvrdé zpravodajství⁵⁹ a neopomíjet, že zpravodajství má hlavně funkci informační. Z uvedeného vyplývá, že zprávy nemusí být nutně neinvenční, s tvůrčí činností nijak nesouvisející výtvoř. Uvolnění svázanosti pravidel pro redaktora při tvůrčí činnosti s sebou ruku v ruce přináší i možnost naplnění potřebné míry legálních znaků díla a otvírá možnost autorskoprávní ochrany u literárního výtvoř zprávy, která by při dodržení striktních teoretických pravidel jen sotva jako autorské dílo obstála.

⁵⁴ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 49.

⁵⁵ *Typy agenturních zpráv* [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z:

https://www.ctk.cz/sluzby/ostatni/vyhody_zprav_ctk/typy/.

⁵⁶ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 48.

⁵⁷ ČUŘÍK, Jaroslav. *Zpravodajské žánry v tištěných médiích*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 76.

⁵⁸ TUŠER, Andrej a kol. *Praktikum mediální tvorby*. Bratislava: Eurokódex, 2010. s. 104.

⁵⁹ SODOMKOVÁ, Magdalena. *Jak psát žurnalistický text: textová cvičebnice s komentářem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. s. 47.

Na pomezí zpravodajství a žurnalistiky (systematicky však spíše řazený ke zpravodajství) vystupuje relativně nedávno vykrystalizovaný žánr news feature („*zpráva napsaná publicistickým stylem*“⁶⁰), který čtenáři nabízí důležité informace z několika zdrojů a jejich hloubkovou analýzu, zpracovanou však na příběhu konkrétního člověka, jenž se jako červená nit vine celým mediálním obsahem od začátku až do konce.⁶¹ Ze všech zpravodajských žánrů je zde tvůrčí činnost redaktora a neopakovatelnost díla nejvíce očividná. Žánr v sobě snoubí názornost představující příklad osudu konkrétního aktéra příběhu spolu s abstrakcí zastoupenou v podobě na pozadí stojícího společenského fenoménu či problému. Obsahuje jak exaktní data či chceme-li přímočarý, zevrubný obraz reality ale současně umělecké, neotřelé a barvitě zpracování tématu. Stejně jako zpráva i news feature tak ne zcela odpovídá vytyčeným zásadám zpravodajství a ve prospěch dosažení konkurenčně schopného zpravodajství využívá emoce, jejichž přítomnost ve zpravodajském žánru byla dříve takřka nemyslitelná.⁶²

Zpravodajství je tudíž třeba vnímat jako velkou množinu žánrů vykazujících společné charakteristiky, které se ve vztahu k jednotlivým žánrům projevují svázanějšími či naopak uvolněnějšími zásadami zpracování, a tak vynikají různě široké prostory pro uplatnění tvůrčí činnosti a osobité invence autora. Žurnalisté již netvoří pouhá zpravodajská sdělení, neboť by zájem čtenářů o jejich produkty opadnul, ale „okořeňují“ zpravodajství o osobité tvůrčí prvky, které mohou pomyslný jazýček vah přesunout ve prospěch ochrany zpravodajských obsahů coby autorských děl.

2.2.2 Publicistické obsahy

Odlišení obou sfér žurnalistické tvorby – zpravodajství a publicistiky – lze zjednodušeně popsat jako rozdíl mezi fakty a názory.⁶³ Publicistické obsahy, s nimiž se pojí žánry jako publicistický rozhovor, reportáž, komentář, glosa, črta, fejeton či recenze jsou emotivním či expresivním projevem stanoviska autora k lidem i světu, směřující k vyvolání emocí, empatií u příjemců sdělení. Publicistika představuje tu část mediální produkce, která kromě tvrdého zpravodajství v podobě informačně hutných objektivních

⁶⁰ ČUŘÍK, Jaroslav. *Zpravodajské žánry v tištěných médiích*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 86.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž, s. 17-18.

⁶³ Tamtéž, s. 13-14.

sdělení přináší konzumentům mediálních obsahů rovněž objasňující stanoviska,⁶⁴ hledá souvislosti, přináší osobité komentáře a hodnotící soudy autora, byť mnohdy selektivně vztažené k určitému aspektu události.

Cílem publicistiky není pouze zajištění rychlého toku aktuálních informací. Aktualita ani nutně nemusí být definičním znakem publicistiky. Rutiny vstupující do zpracování zpravodajství z důvodu neúprosných uzávěrek se zde spíše neuplatní a naopak se autorům předestírá prostor pro osobitou autorskou invenci a tvůrčí zpracování jedinečného obsahu.

Publicistické obsahy obecně vykazují vyšší míru tvůrčí činnosti a jedinečnosti, projevující se napříč publicistickými žánry. U slovních obsahů je patrná zejména v lingvistickém segmentu obsahů, které na rozdíl od zpravodajství nejsou svázány vyžadovanou neutralitou a objektivitou. Autoři naopak využívají narativních, tedy příběhových postupů vyprávění, metafor, metonymií, synekdoch, personifikací, emocionálních výrazů, alegorií či nadsázky a humoru, jejichž užití od titulku až po samý závěr prostupuje celým obsahem a poukazuje na angažovanost a osobitost autora.

Zvukové publicistické záznamy mohou být autorsky komponovány z autentických ruchů, využívat barvitý jazyk jako v případě textové publicistiky či prvků hlasové intonace. Shodně i audiovizuální publicistické výstupy vykazují autorský rukopis, záběry mají být invenční, komponované, užívají se filtry, mění se zaostřovací pole, a tudíž i ony budou naplňovat znaky autorského díla.

Jelikož popsané postupy tvorby publicistických obsahů, vyjádřené autorem ve výtvo-ru, determinují právní povahu jejích výstupů jako celku, není třeba přistupovat k bližšímu žánrovému dělení. Již na základě vymezených atributů lze konstatovat, že veškeré publicistické obsahy, utvořené autorem v souladu s kvalitativními žánrovými požadavky, budou naplňovat znaky autorského díla.

⁶⁴ OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozšířené vydání. Praha: Libri, 2007. s. 164.

2.2.3 Textové obsahy optikou rozhodnutí ve věci *Ecopress proti Storin*

Nejvíce svým předmětem řízení problematiku ochrany publicistických a zpravodajských obsahů vystihují rozhodnutí slovenských soudů ve věci *Ecopress proti Storin*. Leč soudy k ochraně autorských děl přistoupily poněkud kontroverzně, jedná se možná o jedno z mála rozhodnutí, v němž meritum sporu spočívalo v posouzení autorskoprávní povahy mediálních textových článků.

Společnost *Ecopress a.s.* (vydavatel deníku *Hospodářské noviny*) se žalobou, napařenou na OS v Bratislavě dne 30. července 2008, domáhala po žalovaném, společnosti *Storin s.r.o.*, zdržení se opakovaných neoprávněných zásahů do autorského práva žalobce, odstranění neoprávněně pořízených rozmnoženin děl žalobce a náhrady škody v podobě odměny, kterou by žalobce obdržel při sjednání licence k dílu. Žalobce v řízení tvrdil, že v rámci své činnosti zveřejňuje v deníku *Hospodářské noviny* a v jeho internetové mutaci publicistické a zpravodajské obsahy, konkrétně články, které považuje za výsledek vlastní tvořivé duševní činnosti a k jejich ochraně tak uplatňuje výhradu záповědi užití zpravodajské licence. Bez souhlasu žalobce žalovaný zpracovával rozmnoženiny celých článků žalobce a rozšiřoval je třetím osobám prostřednictvím svého úplatného servisu monitoringu médií.

Žalobce ve sporu zastával stanovisko, že jeho deník obsahuje převážnou část článků, které jsou svou povahou autorskými díly, zvláště pak jmenovitě upozorňoval na publicistické obsahy zpracované do žánrů komentáře či rozhovorů, či tvořivě zpracované zpravodajské informace o běžných událostech. Žalovaný nepopíral, že články žalobce přebíral a lukrativně distribuoval. Obrana žalovaného však spočívala v tvrzení, že žalobce pouze reprodukuje, popisuje známé a veřejně dostupné události a jiné informace nastalé v uplynulých dnech, přičemž tedy obsah článku tvoří toliko souhrn informací a myšlenek, které vzhledem k absenci tvůrčí duševní činnosti a individuality autora není možné považovat za autorská díla, nýbrž pouhé denní zprávy a jsou tak z hlediska práva autorského volně šiřitelné. Výhrada zpravodajské licence ve vztahu k výtvorům, jež nejsou autorskými díly, nemá relevanci, tudíž žalovaný měl za to, že nejednal protiprávně.

Prvostupňový OS v Bratislavě spor rozhodl ve prospěch žalované společnosti *Storin*. Dospěl k závěru, že články nejenže nenaplnují znak jedinečnosti, ani nedosahují potřebné tvůrčí činnosti autora, bez níž by výsledku nemohlo být jinak dosaženo a právně články

posoudil jako denní zprávy. Jelikož je shodně jako v českém AutZ denní zpráva i ve slovenské úpravě vyjmuta z ochrany autorského práva, neměl soud za prokázané porušení autorských práv žalobce a žalobu v plném rozsahu zamítl.⁶⁵

Žalobce se proti rozhodnutí prvostupňového soudu odvolal. Odvolací důvod založil na tvrzení, že soud v napadeném řízení pochybil při dokazování, v důsledku čehož dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, zejména, že články uveřejňované v periodických žalobce nejsou autorskými díly. Za nejmarkantnější pochybení soudu žalobce shledal podřazení článků pod institut denní zprávy.

Žalobce poukazoval na nezohlednění svého tvrzení, že tvořivou činností je i samotné uspořádání informací, které – stojí-li samostatně – kvality autorského díla nedosahují. Nadto vymezení institutu denní zprávy není ve SAutZ obsaženo, ani se s ním soud ve svém rozhodnutí nevypořádal, ani neuvedl, které rozhodné skutečnosti jej vedly k závěru o subsumpci článků pod pojem denní zprávy. Dle žalobce je totiž nutné institut denní zprávy vykládat tak, že denními zprávami jsou pouze surové informace o počasí, tabulky či sportovní výsledky, nikoliv však články referující o denních událostech, jež jsou svým redaktorským rukopisem odlišitelné od článků jiných médií informujících o stejné skutečnosti.

Existuje-li pochybnost soudu, zda je článek autorským dílem či denní zprávou, je dle názoru žalobce nezbytné v co nejširší míře chránit práva a oprávněné zájmy autora a neodepírat jim (zvláště bez náležitého odůvodnění) autorskopravní ochranu, jak to učinil OS rozhodující v prvním stupni. *Ad absurdum* by úvahy soudu vedly k závěrům, že v novinách nevycházejí autorská díla. Žalovaný se k odvolání písemně vyjádřil a setrval na svém stanovisku, prezentovaném v řízení před prvoinstančním soudem a navrhl tak rozsudek OS potvrdit. Odvolací soud, konkrétně KS v Bratislavě, rozhodl, že odvolání žalobce není důvodné, skutkový stav byl OS zjištěn řádně a na základě dokazování jej správně skutkově i právně vyhodnotil. S odůvodněním rozhodnutí OS se v celém rozsahu ztotožnil a rozsudek potvrdil.⁶⁶

⁶⁵ Rozsudek OS v Bratislavě ze dne 15. dubna 2010, sp. zn. 28 C/103/2008.

⁶⁶ Rozsudek KS v Bratislavě ze dne 27. září 2011, sp. zn. 11 Co 51/2010.

Žalobce podal proti pravomocnému rozhodnutí mimořádný opravný prostředek – dovolání. Namítal nesprávné právní posouzení věci nižšími soudy. Odkázal na rozhodnutí KS v Bratislavě sp. zn. 15 Co 303/2008, jehož závěry zůstaly zcela opomenuty, přestože soud rozhodoval ve skutkově obdobné věci a vyslovil názor, že nelze novinové články generalizovat. Periodika mohou obsahovat jak denní zprávy, tak i autorská díla. Výtvar je vždy nutné posuzovat *in concreto*. Žalobce apeloval na zásadu legitimního očekávání účastníků vyjadřující požadavek, aby soudy v obdobných věcech rozhodovaly obdobně. Hodlal-li se soud od dříve judikovaných závěrů odchýlit, měl dbát náležitého odůvodnění, nikoliv se spokojit s konstatováním, že články nejsou autorským dílem, ale denní zprávou.

Nedostatečným odůvodněním založily soudy v očích žalobce nepřezkoumatelnost rozhodnutí. Nadto žalobce podotýká, že právní stanovisko nižších soudů vyslovuje závěry, jež jsou v přímém rozporu s unijním právem, hlavně se směrnicí EP a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o souladu některých aspektů autorských práv a s nimi souvisejících práv v informační společnosti. Dovolací soud se dovoláním meritorně nezabýval, shledal ho jako nepřípustné a usnesením jej odmítl.⁶⁷

Soud v případě *Ecopress proti Storin* posuzoval nehmotné výtvary duševní činnosti redaktorů – obecně „novinové články“. Nepodrobil přezkumu jednotlivé obsahy článků, nekonfrontoval je s mírou tvůrčí činnosti novinářů, nezkoumal ani nezaměnitelnost článků s výtvary jiných autorů, informujících o stejné události. Soudy se spokojily toliko s prostým konstatováním, že novinové články jsou determinovány mírou nastalé události, že tím předurčují taktéž nedostatečnou míru tvořivosti autora i jedinečnosti díla a jsou denními zprávami.

Zjednodušený náhled na mediální textové obsahy jako na homogenní množinu není na místě a nelze se s ním ztotožnit. Jedna událost může být zpracována do rozličné žánrové palety – od klasické tvrdé zprávy přes kreativní žánry, kterými jsou bezpochyby publicistické reportáže, rozhovory, feature, story, ankety, komentáře, glosy, fejetony či drobné útvary sloupků. V publicistickém fejetonu dokonce může být věcná stránka obsahu i zcela upozaděna, byť z určité události fakticky vychází. Událostí samotnou tak není determinována tvůrčí činnost autora, naopak je dán široký prostor pro volbu způsobu zpracování. Ani jedinečnost u článků *a priori* neabsentuje. Články na shodné

⁶⁷ Usnesení NS SR ze dne 23. ledna 2014, sp. zn. 3 Cdo 294/2012.

téma zpracované odlišnými redaktory pro mateřská média vykazují charakteristický rukopis autora a jednotné vzorce užívané titulem, v němž publikují. Opět u publicistiky je znak patrnější, více v něm rezonuje, poněvadž do článku mohou pronikat ve větší míře i názory autora.

Z uvedeného tak lze uzavřít, že rozdíl mezi zpravodajskými a publicistickými články v naplnění legislativních znaků díla může být propastný a jejich mísení do jediné stejnorodé kategorie bez bližšího rozlišování může vést k nepřijatelnému odepření autorskoprávní ochrany literárním mediálním dílům.

2.3 Autorskoprávní ochrana fotografií

Autorskoprávní ochrana fotografií vykazuje od ostatních forem zpracování autorských děl jisté odlišnosti, je tudíž nevyhnutelné její bližší rozpracování do samostatné podkapitoly, která bude odrážet odchylky v kritériích pro její autorskoprávní kvalifikaci.

Tisková kancelář se agenturním fotografiím věnuje již od svého založení. Servis ČTK je denně ilustrován 400–450 snímky, utvářejícími součást rozsáhlého archivu a Foto-databáze ČTK. Z autorskoprávního hlediska je nutné fotografie roztrždit do tří skupin:

- fotografie jako jedinečný výtvar – umělecké dílo fotografické,
- fotografie naplňující znak původnosti spočívající ve vyvinutí vlastní autorovy duševní činnosti,
- prosté (holé) fotografické záznamy.⁶⁸

U naprosté většiny zpravodajských fotografií (fotoaktualit) bude problematické legální pojmové znaky autorského díla naplnit v potřebné míře. Agenturní fotografie je ze své povahy tržní komoditou a aby byla využitelná pro širokou zákaznickou základnu, musí být obsahově a obrazově univerzální. Fotoaktualita má zachycovat objektivní, na první pohled čitelnou realitu bez jakéhokoliv promítání autorských vlivů do podoby snímku.⁶⁹ Snahou fotografa by mělo být potlačení vlastního autorského pohledu, aby nehrozilo riziko zkreslení zachycené reprodukované události. Riziko pozměnění události je kromě

⁶⁸ TELEČ, Ivo. Autorské právo k fotografiím podle nového autorského zákona. *Právní rozhledy*. 2000, č. 12, s. 539-541.

⁶⁹ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 91-92.

autorského rukopisu fotoreportéra též spojeno s grafickými úpravami obrazu. Z úprav jsou tedy přípustné pouze ořezy, nezkreslující skutečnou realitu, tonální úpravy a v krajních případech elementární technická retuš, která např. odstraní z oblohy nečistoty zobrazené ve snímku v důsledku nečistot na objektivu. „Důsledkem těchto požadavků je jistá univerzálnost fotografického stylu agenturních fotoreportérů, který může vést, zejména v záběrech pravidelně se opakujících událostí na stejných místech se stejnými aktéry, k obrazovým klišé, k povědomému používání ověřených, zaručeně akceptovatelných vizuálních schémat.“⁷⁰

Přestože z uvedeného vyplývá, že prvek absolutní novosti, ztotožnitelný s jedinečností díla, bude u agenturních snímků obtížné naplnit, jsou přece s ohledem na speciální konstrukci tzv. fiktivních děl i tyto snímky, zobrazující pouhý obrazový záznam reality, předmětem ochrany práva autorského stejně jako snímky jedinečné. Fotografie je totiž i podle rozhodnutí ESD ve věci *Land Nordrhein-Westfalen proti Dirk Renckhoff* chráněna optikou nazírání na kritérium originality za podmínky, že je vlastním duševním výtvořem autora (nejde o pouhou kopii), který v sobě nese odraz jeho osobnosti jako výraz existence prostoru tvůrčí svobody při vytváření konkrétní fotografie.⁷¹ Uvedená konstrukce umožní ochranu agenturních fotografií, u nichž jedinečnosti nebude snadné dosáhnout, přesto se však před autorem při jejich tvorbě předestírá prostor pro volnou, byť limitovanou tvůrčí činnost.

Agentura se doplňkově věnuje taktéž utváření komponovaných fotografií. Produkuje zakázkové fotografie, obrazové materiály pro reklamní kampaně či profesionální portréty. V případě takových mediálních obsahů se upouští od výše popsaných zpravodajských zásad zpracování a proces tvorby nedeterminují požadavky na téměř okamžitou uzávěrku. Do popředí vstupuje spíše osobitá invence autora, typická pro publicistické obsahy. Fotograf se na vytvoření snímků může předem připravit, promyslet si umělecký záměr, kompozici objektů, připravit si jejich aranžmá, přizpůsobit osvětlení, úhel zachycení, realita smí být zachycena selektivně, zásady zpracování nezapovídají užití zvláštní efektů, popř. *ex post* vylepšení snímku digitálními úpravami grafických editorů. U snímků

⁷⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. s. 93.

⁷¹ Rozsudek ESD ze dne 7. srpna 2018, *Land Nordrhein-Westfalen proti Dirk Renckhoff*, C-161/17, bod 14.

vykazujících tyto charakteristiky je možné hovořit o jedinečných uměleckých dílech autorských.

Poslední zbývající skupinou fotografií jsou tzv. prosté fotografické záznamy, postrádající jak jedinečnost, tak i tvůrčí činnost autora. Poněvadž je však účelem pořízení takového záznamu toliko dosažení identické shody mezi předlohou a rozmnoženinou, je přítomnost autorovy invence nežádoucí. Hovoříme zejména fotokopiích či strojově utvořených snímcích. Uvedený výtvor, resp. „nevýtvor“, nelze autorskoprávně vzato chránit.⁷² Za příklad jsou dávány strojově pořízené snímky, např. policejní radary, hydrometeorologické přístroje zaznamenávající meteorologickou situaci atd.⁷³ Přestože výskyt takových holých záznamů reality v databázích ČTK nelze zcela vyloučit, setkáme se s nimi spíše velmi vzácně, neboť u takovýchto snadno získatelných snímků není dán zájem medií na jejich úplatném získání.

2.4 ČTK Live jako souborné autorské dílo

Závěrem kapitoly věnované autorskoprávní ochraně mediálních obsahů je vhodné krátce zmínit i poměrně nový počin ČTK, kterým je služba ČTK Live. Multimediální blogy utvářené jako produkt tohoto servisu jsou složeny z řady různorodých obsahů – úryvků textových zpráv z produkce ČTK, převzatých na základě citace či zpravodajské licence z jiných médií, fotografií, videí, grafik či hypertextových odkazů. Součástí blogu jsou nezávislá autorská díla, ale i výtvořiny nenaplňující znaky autorského díla. Jejich výběr a uspořádání však samo představuje vyžadovanou tvůrčí činnost autora, a dává tedy vzniknout nově odlišitelnému dílu, označovanému jako dílo souborné ve smyslu § 2 odst. 5 AutZ.

⁷² TELEČ, Ivo. Autorské právo k fotografiím podle nového autorského zákona. *Právní rozhledy*. 2000, č. 12, s. 539-541.

⁷³ VALOUŠEK, Martin. Fotografie a právo: autorské právo a ochrana osobnosti ve vztahu k fotografii. Praha: Leges, 2014. s. 18.

3 Možnost užití obsahů ČTK naplňujících znaky autorského díla

Obsahy, které svou povahou naplní znaky autorského díla podléhají režimu AutZ, který mimo jiné stanoví i možnosti jejich užití. *A contrario* výtvoři nedosahující náležitostí stanovených pro autorská díla jsou z působnosti autorskoprávních ustanovení vyňaty. Nejsou předmětem autorského práva, tudíž jejich užití je z autorskoprávního pohledu zcela volné. U výtvorů odlišných od autorského díla nechrání zákon jako u autorských děl jedinečnost. Prostřednictvím norem nekalosoutěžního práva však zajišťuje právní řád prevenci před vznikem tržní újmy způsobené důsledkem rušitelova nevyžádaného zásahu.

U mediálních obsahů ČTK, které jsou autorskými díly, je třeba respektovat tzv. dualistickou koncepci práv,⁷⁴ v jejíž optice rozeznáváme osobnostní práva autora díla⁷⁵ (upravená v § 11 AutZ), nepřevoditelná dle § 11 odst. 4 AutZ na jiný právní subjekt a majetková práva k dílu (zakotvená ve třetím oddílu AutZ, § 12 – § 25a). Majetková práva, ač jsou způsobilým předmětem právních dispozic, jsou stále důsledkem nepromítnutí odklonu od předešlé monistické koncepce autorských práv bezvýjimečně vyjmuta z možnosti provedení translativního převodu *inter vivos* (kogentní zákaz je upraven v § 26 odst. 1 AutZ). Autorovi díla však nic nebrání v tom, aby svá majetková práva k dílu „převedl“ na jiný subjekt konstitutivně poskytnutím licence.⁷⁶

Jedním z význačných autorských majetkových práv je i právo na užití díla, upravené v § 12 AutZ. Obsahem práva na užití díla je v první řadě exkluzivní právo autora k jeho vlastnímu užití, dále i oprávnění k udělení svolení s užitím díla jinému. Podle

⁷⁴ V ČR se dualistická koncepce autorských práv neprojevuje ve zcela ryzí podobě. Důvodem je snaha o zmírnění důsledků diskontinuity oproti předešlé monistické koncepci, na níž bylo tuzemské autorského právo dlouhou dobu vystavěno, a která osobnostně-majetková práva vnímala jako nedílný celek.

⁷⁵ Mezi ně náleží právo autora rozhodnout o zveřejnění díla, právo osobovat si autorství a právo na nedotknutelnost díla.

⁷⁶ Viz TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 335-336.

nutnosti vyžádání souhlasu autora k užití díla rozlišujeme užití podmíněné souhlasem autora a užití bez svolení autora (tzv. užití bezesmluvní).⁷⁷

Způsoby užití díla nejsou zákonem normovány jako *numerus clausus*. Taková konstrukce by mohla totiž přinášet řadu nesnází zvláště při rozhodování o adekvátnosti způsobů užití, jež nemohly být vzhledem k dosaženému technologickému stupni poznání právní úpravou objektivně předvídaný, a které je přesto třeba za užití díla považovat. V čem může tudíž spočívat užití díla uvádí AutZ demonstrativním výčtem v § 12 odst. 4. Jmenovitě hovoří o rozmnožování díla, rozšiřování, pronájmu, půjčování, vystavování a sdělování díla veřejnosti. Nadto je třeba za užití pokládat i užití díla v jeho pozměněné, zpracované, zařazené a spojené podobě, neboť takový výklad je dovoditelný z jiných ustanovení AutZ a požadavku na vnitřní bezrozpornost právní úpravy.⁷⁸

3.1 Užití se souhlasem autora

Primárně platí, že autor jenž je výhradním pánem díla, rozhoduje o jeho osudu. Osoba odlišná od tvůrce si pro zacházení s autorským dílem proto musí vyžádat autorův souhlas, jímž autor stvrzuje, že je připraven strpět zásah do díla v podobě jeho užití jinou osobou. Svolení přitom může být uděleno buď formou jednostranného právního jednání autora anebo smlouvou. Důsledkem jednostranného jednání je přitom vznik liberačního důvodu, vylučujícího protiprávnost užití díla.⁷⁹ Smlouvou je pak zřizováno relativní majetkové právo uživatele na příslušné dispozice s dílem.

K převodu dispozičních oprávnění k dílu se souhlasem autora dochází zvláště prostřednictvím typové licenční smlouvy k předmětům duševního vlastnictví. Vzhledem k vůdčí zásadě soukromého práva – autonomii vůle, není vyloučen ani výkon práva náležejícího uživateli díla z titulu jiné smlouvy, či jednostranného jednání. Tyto způsoby sjednání práva dílo užít nejsou však příliš frekventované.⁸⁰

⁷⁷ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 163-164.

⁷⁸ Tamtéž, s. 173.

⁷⁹ Tamtéž, s. 381

⁸⁰ Tamtéž, s. 168.

Nejčastějším způsobem udělení svolení k užití díla zůstává licenční smlouva, upravená v § 2371 ObčZ. Uzavřením licenční smlouvy mezi zcizitelem a nabyvatelem licence přitom nedochází ke snížení vlastního kapitálu poskytovatele (autora díla). Licenční smlouva nezabavuje přenechanou věc ani dočasně její hodnoty. Jedná se o převod konstitutivní, nikoliv translativní, a tedy nedochází ke změně majitele příslušného předmětu licenční smlouvy, konstituuje se pouze v jistém rozsahu právo nabyvatele licence k dočasnému užívání za současného zachování poskytovatele majetkového práva autorského.⁸¹ Taktéž ČTK obsahy k užití poskytuje po uzavření licenční smlouvy, z nichž převažují typově dva druhy – licence k databázím ČTK a licence k využívání služby ČTK Live. Vyloučeno není kromě uzavření licenční smlouvy k předmětu celé databáze ani ujednání o užití pouze konkrétního díla agentury (dílním fotografiím či videostreamu), byť to není častou praxí.

3.1.1 Licence k databázím ČTK

Ze smluv uzavíraných mezi ČTK a jejími odběrateli vyplývá, že nejčastěji ČTK poskytuje právo dílo užít ve vztahu k předmětům celé databáze (k výkonu práva na vytěžování a zužitkování databáze⁸²). Agentura se zavazuje zpřístupnit druhé smluvní straně, tedy nabyvateli licenční smlouvy, obsahy svých databází a v rozsahu sjednané licence umožnit odběrateli užití jednotlivých děl do databáze umístěných.

Je-li uzavírána licenční smlouva mezi ČTK na jedné smluvní straně a médii na straně druhé, je z ní médium jako nabyvatel nevýhradní licence oprávněno ke zužitkování obsahu databází a užití informací do ní zařazených v rozsahu vytváření vlastního zpravodajství a publicistiky, zpřístupnění, resp. sdělování veřejnosti částí obsahu databází ČTK, jako součásti vlastní tvorby média.⁸³ Z toho vyplývá, že tvorbu ČTK lze využít dvěma způsoby.

⁸¹ MYŠKA, Matěj. Nový občanský zákoník a licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2014, č. 4, s. 296.

⁸² K tomu blíže kapitola pátá, jejíž obsah zohledňuje právní rámec užití databází v činnostech ČTK.

⁸³ *Licenční smlouva o využívání databází ČTK, uzavřená mezi ČTK a Českou televizí ze dne 26. ledna 2018* (evidenční č. ČTK: T1-001-33; evidenční č. ČT: 1087922) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/6518772/1000725102.pdf>. Čl. III.

Zaprvé v jejich nezměněné podobě. Od obsahu ČTK se totiž obecně v praxi předpokládá plnohodnotná použitelnost při prostém zkopírování a jejich okamžité publikaci tak, aby licencované obsahy plnily funkci záchranné sítě zpracovaných událostí, které redakce odběratelského média nestačila pokrýt a sama zpracovat.

Licenční smlouvou je odběratelům rovněž umožněno užití díla v pozmeněné či zpracované podobě. Při využití tohoto způsobu užití plní díla ČTK roli seriózního zdroje výchozích informací, které mohou být vzhledem k požadavkům editorů buď zkracovány či naopak rozšiřovány o další zdroje (zprávy z tiskových konferencí, svodek, od svědků událostí, odborníků, oficiálních představitelů institucí, zjištění vlastních informátorů či dalších archivů a databází). Tím je zajištěno uzpůsobení obsahu cílovému publiku média a odlišitelnost od výstupů médií konkurenčních. V současné době je velice obtížné nalézt média, která služby ČTK ve svých obsazích nepoužívají a nebýt tak možnosti užití děl v pozmeněné podobě, „vyprchala“ by jejich obsahová diverzita, zvláště pak u zpravodajských příspěvků.

Média jsou povinna na místě k tomu určeném zveřejňovat zkratku ČTK a doložku o autorských právech ČTK (copyright) s upozorněním pro třetí osoby, že bez písemného svolení ČTK je jakékoliv další publikování nebo šíření obsahu zakázané.⁸⁴

Rozsah poskytnuté licence média neopravňuje k rozesílání obsahů ČTK či jejich částí emailem nebo SMS zprávami třetím osobám, k ukládání do databází, které zpřístupňuje svým odběratelům bez dalšího obsahového zpracování a dlouhodobějšímu uchovávaní získaných informací.⁸⁵

Klienty ČTK však nejsou výhradně média, u nichž rozsah udělené licence musí odpovídat nutnosti získané informace následně užívat způsobem jejich dalšího šíření. U právnických osob soukromého i veřejného práva či organizačních složek státu, které rovněž odebírají zpravodajský obsah ČTK, se běžný rozsah poskytované licence omezuje

⁸⁴ *Licenční smlouva o využívání databází ČTK, uzavřená mezi ČTK a Českou televizí ze dne 26. ledna 2018* (evidenční č. ČTK: T1-001-33; evidenční č. ČT: 1087922) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/6518772/1000725102.pdf>. Čl. VIII.

⁸⁵ Tamtéž, čl. V.

na vlastní interní potřeby nabyvatele jako konečného uživatele.⁸⁶ Ujednaná licence tak nejenomže neopравňuje nabyvatele k jakémukoliv způsobu předávání, zpřístupňování či distribuci zpřístupněných obsahů ČTK či jejich částí, ale ani k využívání pro tvorbu vlastních výstupů či archivaci obsahů a tvorbě vlastní databáze. Nabyvatel smlouvou získává pouze přístup ke zdroji rychlých, spolehlivých a nezávislých informací bez možnosti jejich dalšího užití.

3.1.2 Licence ke službě ČTK Live

V kapitole věnované činností ČTK byla již zmíněná doplňková služba agentury, označovaná jako ČTK Live, spočívající v utváření a následném úplatném zpřístupňování multimediálních blogů o nejzajímavějších událostech z domova i ze zahraničí. Webové stránky poskytují odběratelům nepřetržitý tok aktuálních informací, do jejichž utváření mohou rovněž vstupovat a stránku doplňovat o vlastní příspěvky. Možnost užití servisu ČTK Live je upravena Obchodními podmínkami ke službě ČTK Live a je podmíněna uzavřením licenční smlouvy s agenturou.

Objednatel se k odběru služby musí přihlásit, registrace je přitom vnímána jako doručení oferty k uzavření smlouvy. Smlouva je uzavřena doručením oznámení ČTK o přijetí objednávky. Agentura následně zašle odběrateli jedinečný vygenerovaný kód s přístupem k danému blogu dostupnému v síti Internetu⁸⁷ a zajistí rovněž na žádost odběratele přístup k webové aplikaci, která odběrateli servisu Live umožní správu a doplňování obsahu blogu.⁸⁸

Obchodní podmínky taktéž obsahují ujednání o licenčních podmínkách a způsobu užití blogů. Licence je poskytována jako nevýhradní, po dobu nutnou ke splnění předmětu

⁸⁶ *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a ČR – Ministerstvem životního prostředí ze dne 28. prosince 2018 (č. L2-011-24) [on-line]. Registr smluv, 2019 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/10483027/180227_LS_SMS_servis_CTK_2019_-_oprava_-_pro_ISRS.pdf. Čl. 3.*

⁸⁷ *Obchodní podmínky ke službě ČTK Live 2016, platné od 1. června 2016 [on-line]. Praha: ČTK, 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i4.cn.cz/ctk/sluzby/obchodni_podminky_CTK_Live_2016_od_1-6_2016.pdf. Bod 4.1. a 4.2.*

⁸⁸ Tamtéž, bod 3.3.

smlouvy, a jako územně neomezená.⁸⁹ Obchodní podmínky taktéž jmenují dva druhy licen-cí, od nichž se odvíjí výše odměny za získání oprávnění nakládání s blogy ČTK.

Prvním je licence pro konečné užití blogu. Nabyvatel licence je na jejím základě oprávněn užít zpřístupněný obsah blogu pro vlastní interní potřebu, výhradně však jako konečný uživatel. Nemá právo obsah blogu publikovat a zpřístupňovat jej tak nové veřejnosti.⁹⁰ Druhým typem licence pro mediální užití blogu je rozsahově širší oprávnění odběratele k publikaci obsahu tvořícího blog ČTK pro potřeby vlastních webových stránek.⁹¹

Ani jeden typ licence neopravňuje jejich nabyvatele k užití obsahu nad ujednaný rámec, zejména distribuce děl nad rozsah poskytnuté licence (např. pro reklamní účely), rozesílání informací třetím osobám, tvorbu databází ze zpřístupněných informací a dlouhodobější archivaci dat.⁹²

3.2 Užití bez souhlasu autora

Užitím bez souhlasu autora rozumíme absenci smluvního titulu opravňujícího uživatele k nakládání s dílem či neexistenci jednostranného souhlasu autora s užitím díla. Ve většině případů by takové užití bylo protiprávním, neboť je způsobilé ohrožení či porušení výlučných majetkových práv autora. Hypotéza právní normy § 29 odst. 1 AutZ však stanoví případy, u nichž není obstarání souhlasu autora předpokladem oprávněného užití díla. Takové výjimky z nutnosti udělení souhlasu, fakticky vedoucí k omezení autorského práva, musí být vykládány restriktivně.

K využití institutů opravňujících k užití díla bez udělení souhlasu autora musí být přistupováno výhradně při naplnění zvláštních podmínek normovaných AutZ. Pouze tak lze docílit vyvážení obecného zájmu na užití díla za současného šetření oprávněných zájmů autora, k nimž je třeba přistupovat s respektem a zachovávat je co v možná nejširší

⁸⁹ *Obchodní podmínky ke službě ČTK Live 2016, platné od 1. června 2016* [on-line]. Praha: ČTK, 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i4.cn.cz/ctk/sluzby/obchodni_podminky_CTK_Live_2016_od_1-6-2016.pdf. Bod 5.1.1.

⁹⁰ Tamtéž, bod 5.2.1.

⁹¹ Tamtéž, bod 5.2.2.

⁹² Tamtéž, bod 5.1.3.

míře. Práce nemá ambici předložit kompletní výčet výjimek z nutnosti udělení souhlasu autora, omezuje se tak pouze na ty, jež jsou uplatnitelné při užití obsahů ČTK.

3.2.1 Volné užití

Volné užití je upraveno v § 30 AutZ a představuje jednu z taxativních výjimek nevyžadujících k oprávněnému nakládání s dílem opatření souhlasu autora. Do práva autorského dle § 30 odst. 2 AutZ nezasáhne ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu původního díla. Účelem kodifikace možnosti volného užití děl je zabezpečení volného výkonu osobních (soukromých) potřeb člověka k již zveřejněným dílům, ať již pro uspokojení potřeby sebevzdělávání či pro osobní zábavu. Pro správný výklad osobní potřeby a racionální uspořádání právních vztahů ve společnosti je nezbytné za volné užití považovat taktéž užití v rámci domácnosti, tedy mezi osobami blízkými, popř. i individuálně pozvanými hosty domácnosti. Naopak pojmově volným užitím není výkon činností, směřujících k obstarávání zisku (např. pořízení rozmnoženiny díla v rámci pracovního poměru a její využití pro účely sdělování díla zákazníkům, jakožto nové veřejnosti).⁹³ Takové jednání, které zcela zjevně nenaplní požadavky osobního, soukromého užití, spadá mimo rozsah zákonem dovoleného užití díla a je k němu nutné vyžádání souhlasu autora.

3.2.2 Citace

Do autorského práva dle § 31 odst. 1 písm. a) AutZ nezasáhne ten, kdo užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle. Citovat cizí dílo je tak možné pouze při vynaložení vlastního duševního úsilí, výsledkem kterého bude autorské dílo, jehož součástí smí být užitá citace. Výňatky musí být ovšem opatřeny označením jména autora či osoby, pod jejímž jménem bylo zveřejněno, dále musí být uveden název díla a pramen, z něhož bylo čerpáno. Využití citací je běžně zaužívané vůči literárním dílům, uplatnitelné je však i u úryvků videí, audio záznamů či fotografií a jiných grafik.

Obecný parametr míry odůvodněnosti užití výňatků cizího díla není dán, neboť jde o neurčitý právní pojem, k jehož výkladu jsou v případě sporu povolány soudy. Pro

⁹³ TELEČEK, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. Komentář. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 388.

stanovení rozsahu odůvodněné míry užití v prostředí českých médií si lze vypomoci doplňkovým materiálem k Etickému kodexu přebírání zpráv na internetu.

Tvůrcem uvedeného etického kodexu a doplňkových dokumentů je Sdružení pro internetový rozvoj v ČR.⁹⁴ Dokument stanovuje, že ze zpravodajských či publicistických příspěvků není obvykle důvodné přebírat více jak dva odstavce běžně velké zprávy.⁹⁵ Přestože uvedené etické pravidlo není z pohledu práva přímo vynutitelné, může posloužit jako vodítko pro stanovení oprávněné odpovídající míry použití cizího zpravodajského obsahu ve vztahu k mediálním autorským dílům.

3.2.3 Zpravodajská licence

Pro činnost médií je značně využitelným institutem tzv. zvláštní forma zpravodajské licence zakotvená v § 34 písm. c) AutZ, umožňující v periodickém tisku, televizním či rozhlasovém vysílání nebo jiném hromadném sdělovacím prostředku užít již médií dříve zveřejněné autorské dílo informující o aktuálních věcech politických, hospodářských či náboženských, a to v odpovídající míře.

Neurčitý pojem odpovídající míry „je třeba posuzovat zejména tím, zda je k naplnění zpravodajského záměru nutné užít celé dílo nebo jeho část,“⁹⁶ bude jej tak nezbytné zkoumat vždy *in concreto*. Nelze vyloučit, že vůči mediálním obsahům by byl uplatnitelný dříve prezentovaný závěr Sdružení pro internetovou reklamu, podle nějž by byla odpovídající míra normována množstvím dvou odstavců běžně velké zprávy.

Ustanovení § 34 písm. c) AutZ umožňuje užití zpravodajské licence jednostranně autorem díla vyloučit. Není-li však zapovězeno a hromadný sdělovací prostředek užije cizí

⁹⁴ V oblasti médií neexistuje žádný obecný samoregulační orgán, nicméně ve vztahu ke kontrole obsahu na internetu vznikla právnická osoba nesoucí název Sdružení pro internetový rozvoj ČR, jejíž členskou základnu v současnosti tvoří osmačtyřicet členů, mezi nimiž jsou zastoupeny jak nejvýznamnější soukromoprávní, tak i veřejnoprávní média. Členové jsou dle stanov zájmového sdružení povinni vnitřní normy společnosti, mezi něž náleží i Etický kodex přebírání a využívání obsahu na internetu a jeho doplňkový materiál.

⁹⁵ *Jak přebírat redakční materiály na internetu* [on-line]. Sdružení pro internetovou reklamu, 2013 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.samoregulace.cz/jak-prebirat-redakcni-materialy-na-internetu>.

⁹⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr, URBÁNEK, Jiří. *Mediální právo: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 453.

mediální obsah, je povinen jej opatřit informacemi o autorovi, názvu díla a pramenu, z něhož bylo čerpáno.⁹⁷ Přestože je v denní praxi médií institut frekventovaně užíván, ve vztahu k autorským dílům ČTK se neuplatní, neboť agentura využívá zákonnou zápočet licence u všech svých obsahů. Jakoukoliv další publikaci či distribuci bez předchozího písemného souhlasu agentura zakazuje.

⁹⁷ § 34 AutZ.

4 Ochrana obsahů ČTK před nekalou soutěží

Vedle témat právních a mediálních provází současně problematiku činností ČTK i řada otázek ekonomických. Média působí na tzv. mediálním trhu, na němž stejně jako v každém jiném tržním prostředí funguje zákon nabídky a poptávky. Mediální trh je segmentován na dva pomyslné celky – trh informací a trh inzerce.

Pro první, informační trh, je charakteristický boj o rating média, jinými slovy o jeho čtenost, poslechovost či sledovanost. Exkluzivní, unikátní obsah jde ruku v ruce s ochotou konzumentů za něj platit. Média tudíž na produkci autorských obsahů vynakládají notné finanční prostředky a mají pochopitelný zájem, aby na něm těžila výhradně ona. V soudobé informační společnosti je nutno i nehmotné informace a zprávy vnímat jako velmi cenou komoditu zasluhující právní ochranu.

Média nejsou schopna svou činnost financovat výlučně z aktiv generovaných na spotřebitelské části trhu informací, a tudíž poskytují prostor ve svých sdělovacích prostředcích inzerentům k plošné propagaci jejich obchodních zájmů na trhu inzerce. Publikum, které přiláká právě mediální obsah, poskytovaný na trhu médií, pak představuje na trhu inzerce pomyslné zboží, které média mohou reklamním agenturám nabízet. Čím větší počet čtenářů, tím vyšší reach, čili zásah reklamních kampaní, s čímž přímo úměrně narůstá i cena za inzerci médiím uhrazená.

Pro úplnost je třeba dodat, že na mediálním trhu netvoří jedinou skupinu účastníků aktéři soukromoprávní, nýbrž zde vystupují i tzv. média veřejné služby (Česká televize, Český rozhlas a ČTK), u nichž sám zákon – s poukazem na převažující veřejný společenský zájem na kvalitě a nezávislosti jejich obsahů – nepřímo tržní mechanismy usměrňuje, ale ani je z nich nevyklučuje. Česká televize a Český rozhlas na trhu informací sice nejsou nuceni jako média komerční generovat primárně zisk a soupeřit o zájem konzumentů, protože je jejich mediální produkce financována koncesionářskými poplatky, na druhou stranu se ucházejí o stejný okruh odběratelů jako média soukromoprávní. Zákonodárce u médií veřejnoprávních vzhledem k převažujícímu zájmu na nezávislosti poskytovaných informací omezuje vedlejší komerční aktivity a reguluje reklamu poskytovanou ve vysílacích časech. Zužuje tak médiím veřejné služby prostor pro dosahování zisku na trhu

inzerce, což kompenzuje konstituováním stálých příjmů proudících do rozpočtů médií veřejné služby z koncesionářských poplatků.

Povahou své činnosti stojí ČTK ve většině případů zcela mimo popsany tržní rámec komerčních i ostatních médií veřejné služby, neboť plní funkci spíše zprostředkovatele, zaručeného zdroje informací, nežli poskytovatele finálního produktu určeného ke spotřebě. Výjimku na trhu informací představují České noviny, jejichž koncept je zcela srovnatelný s jinými zpravodajskými portály. Inzerentní příjmy pak generují služby Protext či komerční sdělení na Českých novinách. Do produktů ČTK však může být zasahováno ostatními hromadnými sdělovacími prostředky, ať již jsou podřaditelné pod skupinu médií soukromoprávních či (spíše teoreticky) médií veřejné služby, proto je nezbytné pochopení tržního prostředí, v němž působí.

Trh informací a trh inzerce nedělí neprostupná tržní bariéra. Spíše naopak jsou vzájemně provázány a posun poptávkové či nabídkové křivky v jednom z nich se nevyhnutelně projeví taktéž v poptávaném a nabízeném množství produktů na trhu druhém. Média by „měla usilovat o vytváření obsahu, který má co nejmenší náklady, chrání zájmy sponzorů a inzerentů a zároveň získá co nejširší publikum, za jehož oslovení jsou sponzoři a inzerenti ochotní platit“.⁹⁸ V obou segmentech mediálního trhu přitom dochází k zápolení mezi médii, odehrávající se jak na straně nabídkové, tak poptávkové.

Média (zejména ta komerční) jednoznačně o svou pozici na trhu soupeří a jejich hlavním cílem coby podnikatelských subjektů je maximalizovat svůj zisk. V kontextu kapitoly o nekalé soutěži tudíž můžeme média označit jako soutěžitele, jinými slovy subjekty účastníci se obchodních aktivit na relevantním úseku trhu, kteří mají zájem na výsledku hospodářské soutěže.⁹⁹ V konkurenčním boji je tak presumováno vydobývání vlastního prospěchu na úkor jiných soutěžitelů.¹⁰⁰ Takové soutěžní prostředí reguluje ObčZ ustanoveními o nekalé soutěži.

⁹⁸ MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. s. 140-141.

⁹⁹ Usnesení NS ČR ze dne 15. ledna 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006.

¹⁰⁰ Rozsudek NS ČR ze dne 30. května 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.

„Nekalá soutěž se zakazuje.“¹⁰¹ Jednání v rozporu s nekalou soutěží je „delikt, z něhož vzniká mezi rušitelem a osobou dotčenou nekalou soutěží mimosmluvní závazkový vztah, jehož obsahem je povinnost rušitele zdržet se nekalé soutěže a odstranit závadný stav, vznikl-li v jejím důsledku“.¹⁰² Akcesoricky mohou být založeny nároky dotčené osoby na náhradu majetkové škody i nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení.¹⁰³

Základní podmínky pro kvalifikaci jednání relevantního z pohledu nekalé soutěže stanoví generální klauzule zakotvená v § 2976 odst. 1 ObčZ. Musí jít o:

- jednání v hospodářském styku,
- jednání rozporné s dobrými mravy soutěže a současně,
- jednání způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům.

K naplnění podmínky hospodářského styku postačí aktivita jediného soutěžitele, a to na rozdíl od předešlé formulace generální klauzule, vyžadující účast v hospodářské soutěži. Pojem hospodářský styk tak nahrazuje obsahově užší pojem hospodářské soutěže, vyžadující soupeření alespoň dvou soutěžitelů.¹⁰⁴ Dobré mravy hospodářské soutěže ztotožňujeme s určitými obecně přijatými mimoprávními či etickými normami poctivosti a slušnosti, kladoucími při generování vlastního prospěchu důraz na dodržení zásady *neminem laedere*, dopadající na všechny subjekty působící v hospodářské oblasti.¹⁰⁵ Poslední podmínkou generální klauzule je způsobilost jednání přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Nekalá soutěž je delikt ohrožovací, postačí tudíž újma potencionální, skutečný vznik újmy není obligatorní. Možnost vzniku soutěžní újmy musí být nicméně reálná, nikoliv vyspekulovaná.¹⁰⁶

Generální klauzule obsažená v § 2976 odst. 1 ObčZ je ve druhém odstavci doplněna o demonstrativní výčet několika zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže. Nastavená

¹⁰¹ § 2976 ObčZ.

¹⁰² PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kolektiv. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 2930.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ POKORNÁ, Jarmila, VEČERKOVÁ, Eva a Milan PEKÁREK. *Obchodní korporace a nekalá soutěž*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 508.

¹⁰⁵ Rozsudek KS v Brně ze dne 29. října 2007, sp. zn. 25 Cm 254/2004.

¹⁰⁶ Rozsudek NS ČR ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008.

koncepce demonstrativních podstat umožňuje jako nekalosoutěžní jednání postihnout generální klauzule i praktiky, jež by při užití taxativního výčtu mohly být shledány právně aprobovanými, byť by fakticky rysy nekalosoutěžního jednání vykazovaly.¹⁰⁷

Jednou ze zvláštních skutkových podstat je parazitování na pověsti výrobku či službě jiného soutěžitele, zakotvené § 2982 odst. 2 písm. d) ObčZ. V jeho optice je nezbytné za nekalosoutěžní jednání považovat též „jednání, při němž jeden soutěžitel těží z úsilí a nákladů druhého soutěžitele, neboť tak získává soutěžní výhodu spočívající v tom, že sám nemusí takové náklady vynakládat“.¹⁰⁸ K naplnění skutkové podstaty parazitování na pověsti je však potřebné, aby parazitování na úsilí a nákladech vedlo ke zneužití pověsti jiného soutěžitele, nikoliv pouze k „jiným výkonům“, spočívajícím v investicích či jiném úsilí.¹⁰⁹ Zneužití „jiných výkonů“ je však podřaditelné pod hypotézu generální klauzule § 2976 ObčZ.

Přiživování na úsilí a nákladech jiného soutěžitele se nevyhýbá ani mediálnímu trhu. Jako ilustrativní příklad cizopasectví na mediálních produktech jiného soutěžitele, názorně doplněný o přítomnost prvku agenturních činností ČTK, si lze nastítnit následující hypotetickou situaci.

Agentura své mediální produkty poskytuje dle zákona výhradně za úplatu. Neuzavřeli některé médium licenční smlouvu na převod distribučních oprávnění k obsahům ČTK a obsahy získává jejich přebíráním z již publikovaných obsahů konkurenčních médií, pak se dopouští zakázaného jednání, jež je způsobilé přivodit újmu médiím i samotné ČTK. Újma na straně médií přitom může spočívat v odlivu publika ke konkurenčnímu médiu, což se projeví ve snížení generovaných aktiv. Potencionálně může dojít i k alokaci základny mediálních inzerentů, jejímž cílem je efektivně zacílit svou reklamu do čtenářsky vyhledávaných médií. Tiskové kanceláři pak vznikne zejména škoda v podobě neuhrazené částky, kterou by médium při respektování její licenční politiky muselo vynaložit. Narušitel současně nabývá neoprávněné výhody, přiživuje se na ztrátě jiného soutěžitele (získává obsah, za nějž nemusel zaplatit) a je v pozici, kdy se mu otvírá prostor pro vynaložení ušetřených prostředků např. do

¹⁰⁷ HULMÁK, Milan a kolektiv. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014).*

1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1769.

¹⁰⁸ Rozsudek NS ČR ze dne 28. července 2010, sp. zn. 23 Cdo 2962/2009.

¹⁰⁹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014).*

1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1820.

marketingové propagace produktu, jeho inovací, či snížení tržní ceny, čímž může posílit svou pozici či získat předstih na trhu na úkor jiného soutěžitele.

Výroční zprávy ČTK již několik let opakovaně zmiňují porušování zákazu nekalé soutěže médií ve vztahu k agenturním produktům za citelný problém. „*Velkým obchodním a právním tématem zpravodajství je nadále jeho ochrana před zneužitím v nekalé soutěži. ČTK opakovaně nalézá případy, kdy se někdo snaží využívat jejich zpráv, fotek, videí i zvuků ve svém podnikání, aniž by považoval za nutné si obstarat potřebnou licenci k využití těchto servisů ČTK.*“¹¹⁰ Agentura konstatuje, že nemá v úmyslu bránit volnému šíření informací, nicméně neoprávněné přebírání zpravodajství považuje za rozporné s dobrými mravy a samotným zákonem, a to ať již při zvážení výše nákladů, spojených s pořízením zpravodajských informací či s ohledem na klienty, kteří řádně s ČTK uzavřeli licenční smlouvu a přispívají tak na úhradu nákladů agentury.¹¹¹ K postihu takových jednání vyvíjí softwarový nástroj odhalující neoprávněné nakládání s jejím zpravodajstvím.¹¹²

Závěrem je vhodné poznamenat, že ochrana před nekalosoutěžním jednáním nekonkuruje ochraně autorského práva. Má zcela jiný předmět ochrany než jedinečnost a tvůrčí činnosti. Chráněným právním statkem jsou dobré mravy soutěže, spravedlivé tržní mechanismy a eliminace vzniku újmy soutěžitelů. U mediálních obsahů je tak chráněna jejich aktuálnost, exkluzivita, tržní hodnota informace a investice nutně vynaložené na jejich získání. Před nekalosoutěžním jednáním jsou chráněny jak obsahy, které pro naplnění zákonných znaků kvalifikujeme jako autorské dílo, ale i obsahy, u nichž tvůrčí činnost či jedinečnost díla nedosahuje takové intenzity, aby byla možná jejich subsumpce pod institut autorského díla. Právě u druhých zmíněných je ochrana z důvodu nemožnosti užití sankčních nároků z porušení autorských práv zvláště potřebná.

¹¹⁰ Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2015 [on-line]. Praha: ČTK, 2015 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z:

https://i3.cn.cz/.filedefault/1484207071_VyrocnizpravaCTK2015def.pdf. s. 3.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2018 [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i3.cn.cz/.filedefault/1575036726_VronzprvaTK2018.pdf. s. 3.

5 Ochrana produktů ČTK na úrovni databází

Technologický pokrok umožnil přerod analogových mediálních obsahů do jejich digitální podoby, čímž se současně otevřelo více prostoru pro snadnou a v zásadě neomezenou archivaci velkého objemu informací. Ve věku informačně přehlčené společnosti proto vyvstává naléhavá potřeba jejich efektivního vyhledání. Analogové databáze přestávají k těmto účelům dostačovat. Vyvstává nutnost jejich přetvoření do podoby elektronické, která tvůrcům umožní technologicky adekvátní filtrování záznamů databáze do příkazy omezeného výběru.¹¹³

Problematické databází jako integrální součásti digitální éry se věnovalo koncem 90. let 20. století i unijní právo, které zakotvilo ochranu databází, jakožto systematicky uspořádaných, nezávislých prvků, souborů textové, obrazové, číselné podoby či dalších faktů a údajů¹¹⁴, sekundárním pramenem práva, konkrétně směrnicí 96/9/ES. Databázím přiznalo dvoukolejnou ochranu – autorskoprávní a zvláštním právem pořizovatele databáze. Úprava byla transponována do právních řádů členských států EU.

Ustanovení § 1 AutZ poukazuje na svůj evropsko-unijní transpoziční původ AutZ, když zmiňuje, že zpracovává příslušné předpisy EU, ve vztahu k databázím konkrétně výše citovanou směrnicí. V jejím duchu prostupuje českým právním řádem dvojí způsob ochrany databází, jejichž vzájemný souběh není vyloučen.

Na autorskoprávní úrovni ochrany databáze lze podle (kvantitativního) kritéria objemu tvůrčí činnosti, spočívající v jejím uspořádání, vynaložené pro její pořízení rozlišit databáze na:

- databáze vykazující způsobem výběru či uspořádáním obsahu jedinečný výsledek tvůrčí činnosti uspořadatele (způsobilé naplnit znaky souborného autorského díla ve smyslu § 2 odst. 5 AutZ),

¹¹³ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2.

¹¹⁴ Odst. 17 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází.

- databáze původní (nejedinečné), které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu uspořádatelovým vlastním duševním výtvorem (způsobitelné naplnit znaky souborného autorského díla ve smyslu § 2 odst. 5 AutZ),
- prosté (netvůrčí, neautorské) databáze, tedy soubory systematicky nebo metodicky uspořádaných prvků nevykazující úroveň uspořadatelské činnosti uvedené v předchozích bodech (nezpůsobitelné naplnit znaky souborného autorského díla ve smyslu § 2 odst. 5 AutZ).¹¹⁵

Rozhodující pro posouzení způsobilosti pro přiznání autorskoprávní ochrany je přitom existence prostoru pro svobodnou duševní kreativní činnost autora vynaloženou na volbu a uspořádání prvků. Irelevantní je míra duševního úsilí a dovednosti potřebné k vytvoření stavebních prvků. Skutečnost, že databáze na základě procesu tvorby struktury databáze naplní, resp. nenaplní jako celek předpoklady pro poskytnutí autorskoprávní ochrany, nevylučuje ochranu jejich dílčích celků, naplní-li samostatně znaky autorského díla. Databáze tak může být chráněna podle autorského práva pouze, pokud je výběr či uspořádání jejích prvků „*originálním vyjádřením tvůrčí svobody jejího autora, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu*“.¹¹⁶

První druh jedinečných databází je imanentně spjat s naplněním charakteristik databáze jako autorského díla. Databáze musí být výsledkem duševní tvůrčí činnosti autora a svým uspořádáním jednotlivostí do celku databáze vykazovat znaky jedinečnosti. Podle judikatury ESD je „*kritérium originality splněno v případě, že její autor prostřednictvím výběru nebo uspořádání údajů, které databáze obsahuje, vyjádří své tvůrčí schopnosti originálním způsobem prostřednictvím rozhodnutí učiněných na základě své tvůrčí svobody a může tak databázi vtisknout osobitý charakter*“.¹¹⁷

Nenaplní-li databáze kritérium jedinečnosti, může přesto vykazovat kvalitativně nižší požadavky původnosti (ve smyslu vlastní tvorby autora) zakládající rovněž její autorskoprávní ochranu. Původnost výběru přitom „*typicky spočívá v selekci z většího*

¹¹⁵ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*.

1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 112-113.

¹¹⁶ Rozsudek ESD ze dne 1. března 2012, *Football Dataco Ltd a další v. Yahoo UK Limited a další*, C 604/10, bod 45.

¹¹⁷ Tamtéž, bod. 38.

počtu prvků, přičemž obecně platí, že čím větší prvotní skupina prvků, ze které se prvky vybírají, tím větší bývá i pravděpodobnost vzniku ochrany databáze“.¹¹⁸ Vyloučeny z ochrany právem duševního vlastnictví jsou pouze dle § 2 odst. 2 AutZ databáze, které vznikají pouhou mechanickou, rutinní činností, jejichž utvoření je neodmyslitelně spjato s respektováním technických pravidel, omezení determinujících *a priori* její podobu a neponechávají prostor pro osobitou tvůrčí svobodu.

Databáze Infobanka, Fotobanka, Videobanka a ProFakta, které ČTK provozuje, jsou vzájemně systémově provázány. Po zadání vyhledávacího dotazu do fulltextového pole jako příkazu pro vyhledání jsou uživatelům nabídnuty se slovním zpravodajstvím související fotografické, zvukové či další obsahy. Databáze uspořádává dostupná data do logických celků, když umožňuje jejich třídění dle lokace (ČR, celý svět vyjma ČR, jednotlivé kraje ČR, Evropa, EU, Blízký východ, Afrika, USA atd.), servisu (např. domácí, zahraniční, ekonomika, sport, zprávy v angličtině), publikačního období (datum, ze kterého chci zprávy vyhledat, popř. delší časový úsek), typu zpráv (zprávy, headliny, fleše, souhrny, profily, Protexť apod.), čímž umožňuje efektivnější vyhledání.

Databáze nelze jednoznačně označit jako jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, jelikož není vyloučena pravděpodobnost existence vzniku dvou shodných výtvorů nezávisle tvořících autorů. Uspořádání rubrik databáze je sice vlastní tvůrčí činností autora vedoucí k naplnění znaku původnosti databáze, autorka má nicméně za to, že její třídění obsahuje spíše rutinní, všeobecně užívané dílčí subkategorie, jejichž utvoření nevyžaduje zvláštní dovednosti, a to ani pro učinění úsudku o přiřazení jednotlivých obsahů k vyšším logickým celkům. Autorskoprávní ochrana databází ČTK tak nebude dána.

Nezávisle na autorskoprávní ochraně rozeznává AutZ tzv. zvláštní právo pořizovatele databáze, vyznačující se ryze majetkovou povahou, jehož prostřednictvím není chráněna tvůrčí činnost, nýbrž vynaložené investice, ať již finanční, časové, personální či organizační, jako podmínka *sine qua non* založení databáze.¹¹⁹ Ochrana investic, které jsou vkládány do tvorby databází, je význačná zejména pro pořizovatele, kteří se nemohou

¹¹⁸ LEŠCINSKÝ, Jan. *Právní ochrana databází*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 7.

¹¹⁹ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 840-841.

vzhledem ke struktuře a způsobu výběru obsahu ucházet o autorskoprávní ochranu databáze jako celku. Podle znění § 90 AutZ jsou obsahem práva dvě výlučná absolutní oprávnění pořizovatele databáze, a to k vytěžování či zužitkování jejího obsahu. Takovými oprávněními je nadán pořizovatel, tedy fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba.¹²⁰

Pořizovatel pro vznik zvláštního práva musí v souladu s § 88a odst. 1 AutZ učinit pro pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad. Vkladem ve smyslu unijní judikatury rozumíme prostředky vynaložené k získání obsahu databáze, nikoliv však k vytvoření jejích prvků a finance užití k následnému začlenění obsahu do celku databáze.¹²¹ Vklad smí spočívat v kterémkoliv druhu investic – od finančních, technických prostředků, lidských zdrojů až po vynaložený čas, úsilí či energii a musí vykazovat kritérium podstatnosti.¹²² Není však pochyb (přestože přesné vyčíslení vkladu není z výročních zpráv ČTK možné vyčíst), že vklad do začlenění agenturních obsahů musel být všestranně podstatný, tudíž ČTK bude nositelem práv pořizovatele databáze.

¹²⁰ § 89 AutZ.

¹²¹ Rozsudek ESD ze dne 9. listopadu 2004, *Fixtures Marketing Ltd proti Oy Veilkkaus Ab*, C-46/02, body 33 a 49.

¹²² Odst. 40 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází.

6 Odpovědnost za užití obsahů ČTK

6.1 Obecně k odpovědnosti subjektů působících v oblasti médií

Vymezení rámce odpovědnosti za užití obsahů ČTK je nezbytnou součástí práce. Určuje nejen za jaký obsah odpovídá sama agentura, ale i vůči komu má ČTK odpovědnost za protiprávní užití svých obsahů vyvozovat a vůči komu uplatňovat své nároky (kdo je odpovědným subjektem). Porušiteli práv tiskové kanceláře nebývají zpravidla jednotlivci, u nichž je odpovědnost vystavěna obecnými ustanoveními o odpovědnosti osob v ObčZ, ale častěji se s ním setkáme mezi médii samotnými.

Zásahu do práv k obsahům agentury se nejčastěji mohou dopouštět redaktori, editoři, fotografové, kameramani či externí zaměstnanci médií, jejichž práci řídí nejvýše postavení zaměstnanci médií – manažeři – nazývaní šéfredaktori. Šéfredaktor odpovídá vydavateli za publikovaný obsah i formu sdělení, v níž mediální produkt opouští redakci. Odpovídá tak fakticky za veškerou žurnalistickou činnost média.¹²³ Z hlediska vyvození právní odpovědnosti, tedy určení odpovědného subjektu, však tato organizace redakční práce (s výjimkou vyvození regresní odpovědnosti dle příslušných ustanovení zákona č. 262/2006 Sb. zákoník práce) není relevantní, jelikož zákon stanovuje výhradně jediný odpovědný subjekt.

Nejen z pohledu studií mediálních, ale i práva, je na tomto místě nezbytné média rozlišit na tradiční a nová (označovaná taktěž on-line, digitální či počítačová média). Právní regulace hromadných sdělovacích prostředků tradičních – jmenovitě tisku, rozhlasu a televize – je totiž *expressis verbis* obsažena ve speciálních zákonech, jež rovněž explicitně konstituují subjekt, k jehož tíži jdou nejen jednání jeho vlastní, nýbrž i jednání osob jemu přiřitatelných. Za obsah tiskovin odpovídá dle § 4 zákona č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon) vydavatel. Obdobně za televizní a rozhlasové vysílání nese důsledky jednání média dle zákona č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního

¹²³ OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozšířené vydání. Praha: Libri, 2007. s. 207.

vysílání a o změně dalších zákonů jeho provozovatel, vymezený v § 2 odst. 1 písm. g) citovaného zákona.

Pro regulaci činností on-line médií, tedy ekvivalentů tradičních médií sdílených recipientům prostřednictvím internetu, však nebyl dosud přijat českými zákonodárci žádný ucelený speciální předpis a odpověď na otázku, kterou úpravu na jejich poměry je třeba aplikovat, může být sporná. Pro regulaci právně specifického prostředí informačních a komunikačních technologií byla přijata úprava ZSIS (transpozice směrnice 2000/31/ES), která je speciální k obecné komplexní úpravě odpovědnosti v ObčZ. Z ní se nabízí vycházet rovněž pro úpravu oblasti on-line médií. Do věcné působnosti ZSIS spadají tzv. služby informační společnosti, kterými ve smyslu § 2 písm. a) ZSIS rozumíme jakoukoliv službu

- poskytovanou elektronickými prostředky,
- na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky,
- zpravidla za úplatu.

Ve světle uvedeného ustanovení jde přitom o služby poskytované elektronickou cestou, jejíž poskytnutí je iniciováno žádostí, tedy jakoukoliv aktivitou uživatele směřující k započítí poskytované služby (může jít např. o pouhé přihlášení do sítě či zadání hesla do fulltextového vyhledávače a odkliknutí požadavku na vyhledání). Úplatnost není obligatorní, není tedy vyloučeno, že služby budou uživatelům poskytovány zdarma a činnost provozovatele bude financována cestou inzertních příjmů od zadavatelů reklam.¹²⁴

V praxi vyvstává celá řada nejasností nad konkrétními službami, zda do rámce ZSIS spadají či nikoliv. *„Zpravodajské www stránky však mohou znamenat interpretační problém – jedná se sice o službu, k níž musí uživatel přistoupit vlastním přičiněním a kterou si stahuje a prohlíží na svém zařízení (minimálně musí zadat do vyhledávače příslušnou adresu a připojit se k www serveru), z hlediska efektu se však on-line zpravodajství v různých formách neliší od tištěných novin, televizního či rozhlasového vysílání, neboť není přílišného rozdílu mezi zadáním adresy do prohlížeče a zakoupením novin nebo naladěním televizního*

¹²⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr, URBÁNEK, Jiří. *Mediální právo: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 235-236.

či *radiového kanálu*.¹²⁵ S tímto názorem se však nelze ztotožnit a je možné jej považovat za překonaný, neboť on-line média ve stále větší míře vykazují na rozdíl od médií tradičních charakteristiky, jež vedly zákonodárce právě k přijetí speciální úpravy ZSIS.

Klíčovými koncepty, na základě nichž lze hovořit o určité svébytnosti on-line médií, jsou digitalita, interaktivita, hypertextualita, rozptyl a virtualita.¹²⁶ Signifikantní je zejména koncept interaktivity značící možnost participace publika na utváření obsahů. Oproti tradičním médiím se v prostoru on-line žurnalistiky více stírá rozdíl rolí autor – publikum.¹²⁷ Navyšuje se tím míra uživatelsky generovaných obsahů vyznačujících se častou anonymitou přispěvatelů. Dříve pasivní konzumenti se staví do aktivní participální role „malých novinářů“, doplňují obsah zpravodajských webů o své příspěvky (např. v diskusních částech stránky či v případě blogů ČTK Live o jakékoliv další multimediální zpravodajské příspěvky), tento obsah však fakticky není provozovatelem ovlivňován. Obsah je přitom ale třeba považovat za velmi důležitý – komentáře k mediálním příspěvkům často podněcují vznik veřejné debaty, informují novináře o problémech, ohledně nichž mohou iniciovat novinářské vyšetřování, a přispět tak k fungování principů demokratické společnosti, mezi něž patří i naplňování svobody projevu. Aplikací obecných odpovědnostních režimů by tak ve vztahu k uživatelskému obsahu ne zcela žádoucím způsobem docházelo k nespravedlivému vzniku odpovědnosti za cizí jednání na straně on-line médií.

Odpovědnostní režim ZSIS pro fyzické či právnické osoby, které poskytují služby informační společnosti (označované jako ISP), na tuto specifičnost reaguje konceptem tzv. bezpečných přístavů, v nichž je vyloučen vznik odpovědnosti ISP. Úprava má svůj předobraz v čl. 14 směrnice 2000/31/ES, dle níž jsou státy povinny zajistit, aby ISP, jehož činnost spočívá v ukládání informací poskytovaných příjemcem služby, nebyl odpovědný za informace ukládané na žádost příjemce, nebyl-li účinně seznámen s protiprávní činností či informací na stránkách pod jeho správou veřejnosti zpřístupněných a není si vědom ani okolností svědčících o takových skutečnostech. Chráněn je rovněž ISP, který po notifikaci protiprávnosti aktivit svých uživatelů podnikl kroky s cílem odstranit

¹²⁵ POLÁČEK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti. *Právní rozhledy*, 2009, č. 23, s. 837.

¹²⁶ LISTER, Martin, et al. *New Media: A critical Introduction*. London: Routledge, 2008. s. xi.

¹²⁷ ČUŘÍK, Jaroslav. *Nové trendy v médiích*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 14.

informace nebo k nim znemožnit přístup veřejnosti. Důležitým doplňkem bezpečných přístavů je v čl. 15 směrnice 2000/31/ES vyloučení povinnosti ISP dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace či je stavět do role, kdy je povinen aktivně protiprávní skutečnosti vyhledávat. V opačném případě by byl ISP stavěn do aktivní role, jež by mohla vést k založení odpovědnosti za uživatelsky generovaný obsah. Transpoziční znění unijní úpravy ve vnitrostátním právu nalézáme v § 5 a 6 ZSIS.

Užití odpovědnosti v režimu ZSIS na internetová média potvrzují rovněž nepřímo některá rozhodnutí. Příkladem lze uvést rozhodnutí ESLP ve věci *Delfi AS proti Estonsku*. Společnost Delfi AS je v Estonsku největším provozovatelem internetových zpravodajských serverů. K redakčním příspěvkům v rozhodné době umožňovala vkládat návštěvníkům svého webu komentáře, a to i při neidentifikování vkládající osoby (v anonymizované podobě). Komentáře byly po vložení uživatelem nahrány automaticky a jako takové nebyly provozovatelem upraveny ani moderovány.¹²⁸ Diskuse v jednom z příspěvků obsahovala nenávistné projevy a výhrůžky vůči aktérům označeným v článku. Provozovatel webu komentáře na žádost aktéra, vůči němuž nenávistné projevy a výhrůžky směřovaly, po šesti týdnech odstranil.¹²⁹

Komentáři dotčený aktér se obrátil na prvostupňový soud v estonském Harju. Komentáře byly shledány jako protiprávní a vyvstala tudíž otázka, kdo za jejich obsah ponese odpovědnost. Soud rozhodl, že odpovědnost žalované společnosti byla vyloučena podle tamního zákona o službách informační společnosti. Následovalo odvolání, v němž soud druhého stupně rozhodnutí zrušil a vrátil věc k dalšímu řízení soudu první instance se závazným právním názorem. Při vyslyšení závazného právního názoru odvolacího soudu estonský soud v Harju rozhodl, že na poměry společnosti Delfi AS, kterou je možné považovat za vydavatele, nelze aplikovat zákon o službách informační společnosti a odpovědnost musí být vystavěna na obecných soukromoprávních ustanoveních.¹³⁰

Ani v pořadí druhé odvolání, které později potvrdil i estonský NS, s argumentací společnosti Delfi AS, že její odpovědnost vzniknout nemohla, nebylo úspěšné. Estonský oblastní (odvolací) soud v Tallinnu argumentační linii žalobkyně, že její odpovědnost byla

¹²⁸ Rozsudek ESLP ze dne 16. června 2015, *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09, body 11 a 12.

¹²⁹ Tamtéž, body 16-19.

¹³⁰ Tamtéž, body 21-26.

vyloučena podle zákona o službách informační společnosti, neshledal oprávněnou. Soud dospěl k závěru, že poskytovatel zpravodajských portálů nebyl v souvislosti s vkládanými komentáři toliko technickým prostředkem, jehož aktivita by mohla být chápána jako činnost technického, automatického a pasivního charakteru, neboť aktivně vyzýval uživatele, aby zveřejňovali k příspěvkům na portálu komentáře. Delfi AS se tedy nacházela spíše v roli poskytovatele obsahových služeb než služeb technických.¹³¹

Delfi AS považovala rozsudek Nejvyššího soudu Estonska za zásah do svobody projevu, a proto se obrátila se stížností na ESLP. Velký senát ESLP bral při rozhodování případu na zřetel i otázku, zda by odpovědnost skutečných autorů komentářů mohla sloužit jako rozumná alternativa k odpovědnosti internetového zpravodajského portálu.¹³² V tomto kontextu rozhodl, že anonymizovaná podoba komentářů neumožňuje vyvození přímé odpovědnosti škůdců, kteří po uveřejnění svého příspěvku neměli ani možnost jej odstranit. Upravit či smazat komentář mohl pouze zpravodajský portál, který nadto provozoval i filtrační systém, jehož sítím neměly proniknout zjevně protiprávní obsahy, kterými napadené komentáře bezpochyby byly. Delfi AS se o protiprávních komentářích však dozvědělo až na základě komentáře dotčeného aktéra a odstranilo je až po šesti týdnech od této notifikace. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Estonska je tak dle ESLP správné. Portál by vyloučil svou odpovědnost pouze, pokud by komentáře odstranil neprodleně po upozornění poukazující na jejich protiprávnost.¹³³ Na straně zpravodajského webu ale k naplnění předpokladů pro přiznání režimu tzv. bezpečného přístavu nedošlo, tudíž se vystavil odpovědnosti dle obecných předpisů.

Obdobným tuzemským případem, z něž lze usuzovat na správnost úvah o aplikaci zákona ZSIS na internetové zpravodajské portály, je spor iniciovaný žalobcem *Prolux Consulting Int., s. r. o., proti žalovanému Internet Info, s. r. o.*, který prošel všemi soudními instancemi, a to včetně dovolání.¹³⁴ Společnost Internet Info byla stejně jako v předešlém případě provozovatelem zpravodajského serveru, umožňujícím zapojení čtenářů do volné

¹³¹ Rozsudek ESLP ze dne 16. června 2015, *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09, body 28-29.

¹³² Tamtéž, bod 147.

¹³³ Tamtéž, bod 153.

¹³⁴ Rozsudek MS v Praze ze dne 17. března 2010, sp. zn. 10 Cm 47/2009, rozsudek VS v Praze ze dne 2. března 2011, sp. zn. 3 Cmo 197/2010, rozsudek NS ČR ze dne 31. července 2013, sp. zn. 23 Cdo 2623/2011.

diskuse bez nutnosti ztotožnění příspěvatele. Několik komentářů zasahovalo do práva na ochranu dobrého jména žalobce. Dotčená společnost se tak obrátila přímo na provozovatele zpravodajského webu a vyzvala jej k odstranění protiprávních příspěvků. Žalovaný tak neučinil.

Po neúspěšném pokusu o vyřešení sporu mimosoudní cestou se obrátil Prolux Consulting Int. se svým nárokem proti Internet Info přímo na soud. Žalobou požadoval odstranění závadného stavu a finanční zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Žalovaný provozovatel webu se v řízení bránil tvrzeními, že diskusi, jíž je součástí i komentář zasahující do dobrého jména žalobce, neřídí, nepřispívá do ní, ani ji needituje, komentáře uživatelů pod články toliko ukládá. Žalovaný se bránil, že jeho odpovědnost za uložený cizí obsah nemůže být založena vzhledem k úpravě § 5 ZSIS. Na prvním stupni rozhodoval ve věci MS v Praze, který dal za pravdu žalovanému, že vznik odpovědnosti zpravodajského serveru se skutečně řídí ZSIS, neshledal však, že by byly naplněny podmínky bezpečného přístavu a uzavřel tak, že žalovaný je dle § 5 odst. 1 písm. a) a b) ZSIS odpovědný za obsah informací, které uložil na žádost uživatele. Současně žalovanému uložil odstranění závadného stavu odstraněním celého diskusního vlákna.¹³⁵

Rozhodnutí soudu bylo napadeno odvoláním, o němž rozhodoval VS v Praze. Ten změnil rozsudek MS tak, že nařídil odstranit z diskusního vlákna pouze vulgární a hanlivé výrazy, nikoliv vlákno jako celek. K pojetí odpovědnosti podle § 5 odst. 1 písm. a) a b) ZSIS přistoupil soud při zohlednění eurokonformního výkladu, tedy interpretace souladné s čl. 14 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2000/31/ES následovně:

- V rámci odpovědnosti dle § 5 odst. 1 písm. a) ZSIS je ISP povinen bránit šíření uživatelských příspěvků, které vykazují zjevnou protiprávnost. Za obsah takových informací ISP plně odpovídá, nemá však aktivní povinnost je vyhledávat.
- Liberačním důvodem, který vede ke zproštění odpovědnosti ISP, je pouze jeho nevědomost o protiprávnosti uživateli vložených příspěvků.
- ISP se nemůže odvolávat na svou nevědomost o protiprávnosti obsahu, pokud je na ni upozorněn. Takovou informaci je povinen neprodleně odstranit či zneprístupnit, jinak nejsou naplněny podmínky bezpečného přístavu a bude odpovědný za obsah za podmínek § 5 odst. 1 písm. b) ZSIS. Povinnost

¹³⁵ Rozsudek MS v Praze ze dne 17. března 2010, sp. zn. 10 Cm 47/2009.

k odstranění či zneprístupnění příspěvku je dána i tehdy, kdy je protiprávnost vloženého obsahu postavena na jisto, tedy deklarována až rozhodnutím soudu.

- Neschopnost identifikace a z ní plynoucí nemožnost poškozeného domáhat se nároků přímo proti autorovi anonymně veřejnosti zpřístupněné informace ospravedlňuje i uplatnění nároků (např. na poskytnutí zadostiučinění za vzniklou újmu) vůči samotnému ISP, nejsou-li vyloučeny podmínky pro vznik jeho odpovědnost dle ZSIS.¹³⁶

Dovolání proti rozhodnutí VS v Praze bylo NS ČR zamítnuto pro nenaplnění uplatněného odvolacího důvodu. Co se týče odpovědnosti ISP, odkázal pouze na odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, které shledal jako velmi podrobné a pečlivě zpracované.¹³⁷

Dosavadní odpovědností koncepce ISP se nicméně v brzké době dotkne nově přijatá směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, a to konkrétně úprava čl. 17 odst. 4, která *in fine* znamená naprostý odklon od dosavadní koncepce, neboť aby se ISP vyhnul odpovědnosti, musí vystupovat aktivně a zabezpečit software filtrující sdílený obsah, vyhodnocující jeho případnou protiprávnost. Povinnost k začlenění nové koncepce odpovědnosti ISP do vnitrostátního práva má ČR do 7. června 2021. Nově přijatá směrnice je svou úpravou nicméně velice kontroverzní a pozitivních ohlasů se nedočkala v řadě členských států EU. Polská republika dokonce podala žalobu k ESD na určení neplatnosti čl. 17 odst. 4 citované směrnice, jelikož v napadených ustanoveních shledává rozpor s právem na svobodu projevu a informací¹³⁸ a je tak otázkou, zda a v jaké podobě bude směrnice implementována do českého ZSIS.

Nastíněná koncepce bezpečných přístavů je pro samotnou ČTK stěžejní zejména při provozování služby ČTK Live, v níž umožňuje odběratelům servisu doplňovat své obsahy i o další multimediální zpravodajské příspěvky, které nemají původ v její činnosti a nemůže tudíž vědět, zda jejich protiprávní povaha nemůže potencionálně založit její odpovědnost. Druhou rovinou aplikace problematiky bezpečných přístavů na činnosti

¹³⁶ Rozsudek VS v Praze ze dne 2. března 2011, sp. zn. 3 Cmo 197/2010.

¹³⁷ Rozsudek NS ČR ze dne 31. července 2013, sp. zn. 23 Cdo 2623/2011.

¹³⁸ Viz věc C-401/19 – žaloba podaná dne 24. května 2019 u ESD – Polská republika v. Evropský parlament a Rada Evropské unie.

ČTK je určení subjektu odpovědného za neoprávněné užití, zveřejnění produktu ČTK nebo jeho části. Jde např. o situaci, kdy některý z čtenářů Českých novin, které ČTK jako vedlejší produkt své činnosti produkuje, převezme část jejich obsahu a umístí ho na internetovou stránku cizího média či do obsahu diskuse, aniž by článek náležitě citoval autora článku – ČTK. Jestliže by se ČTK rozhodla uplatnit svá práva k ochraně obsahu po škůdci, je nutné, aby správně a náležitě identifikovala za zásah odpovědný subjekt, kterým v případě nemožnosti ztotožnění přispěvatele, jenž se skutečně zásahu do chráněných práv ČTK dopustil, může při nenaplnění podmínek bezpečných přístavů být médium, které na své stránce vkládání uživatelských sdělení nevyloučilo.

Následkem porušení pravidel stanovených právním předpisem nebo obligačním závazkem je odpovědnost povinného subjektu nést odpovědnostní následky svého jednání, která zasahuje jak sféru odpovědnosti soukromoprávní, tak veřejnoprávní, přičemž souběh nelze vyloučit. Do popředí problematiky odpovědnosti za neoprávněné užívání obsahů ČTK vystupuje zejména její soukromoprávní rovina. Konkrétně odpovědnost pramenící z porušení ustanovení AutZ nebo norem sloužících k ochraně proti nekalé soutěži v ObčZ.

Mediální obsahy ČTK, které svou povahou naplní zákonné znaky autorského díla, jsou chráněny AutZ, který pro jejich ochranu nabízí autorům řadu nároků (za základní přitom považujeme nárok negatorní, restituční a satisfakční), které mohou vůči odpovědnému subjektu uplatnit. Obsah, který AutZ není chráněn, lze z pohledu autorského práva užívat bez dalších omezení. Užití však nesmí být způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, jelikož v takovém případě je nutné zvažovat rovinu zákazu nekalé soutěže, s nímž se může zejména soustavné, rozsáhlé a promyšlené přebírání dostat do rozporu. Vyloučena není ani souběžná aplikace odpovědnostních režimů. V důsledku užití obsahů ČTK může taktéž vzniknout majetková škoda, jejíž náhrada se bude řídit úpravou závazků z deliktů obsaženou v ObčZ.

Veřejnoprávní úroveň odpovědnosti za neoprávněné užití autorského díla je upravena v § 105b odst. 1 písm. a) AutZ. Za přestupek lze podle ustanovení § 105b odst. 2 AutZ uložit přebírající osobě pokutu, jejíž konečná výše se bude odvíjet od správního uvážení rozhodujícího orgánu, horní hranice je však zákonem stanovena na 15 000 korun českých. Jednání, kterým by se osoba dopouštěla přebírání obsahů ČTK nechráněných AutZ, nelze za současného stavu právní úpravy kvalifikovat jako správní delikt. Jako

prostředek *ultima ratio* lze uvažovat taktéž o odpovědnosti trestněprávní, zakotvené v § 270 odst. 1 TrZ za hospodářský trestný čin Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Na rozdíl od správního trestání neopomenul zákonodárce začlenit skutkovou podstatu spočívající v parazitování na produktech jiného soutěžitele, způsobující újmu většího rozsahu jiným soutěžitelům nebo z něhož těží ve větším rozsahu neoprávněné výhody, do trestných činů zvláštní části TrZ. Konkrétně je jmenovaný trestný čin zakotven v § 248 TrZ.

Odpovědnost ve vztahu ČTK a jejich smluvních partnerů lze modifikovat závazkovými ujednáními odlišně od zákona nebo nad jeho rámec tam, kde právní norma ponechává prostor pro dispozitivní úpravu vztahů. Z licenčních smluv plyne nemalé množství dalších imperativů, které zákon obecně nabyvateli licence či jejímu poskytovateli nezakládá. Následující podkapitoly tak rozvedou odpovědnost založenou v důsledku uzavření nejužívanějších smluv ČTK – licenční smlouva ke zpřístupnění a poskytnutí licence k užití informací v databázích ČTK a služby ČTK Live, vykazujícími charakteristiky adhezních smluv ve smyslu § 1798 an. ObčZ.

6.2 Odpovědnost z licenční smlouvy o poskytnutí databází ČTK

S oprávněním užít zpravodajský servis databází ČTK na sebe nabyvatel licence bere řadu povinností, které se váží zvláště k ochraně práv ČTK. V první řadě je nabyvatel povinen licenci využívat pouze ve sjednaném rozsahu a pouze k ujednaným účelům, které se liší v závislosti na typu smlouvy a smluvních partnerech na ní participujících.

Každý uživatel servisu ČTK je povinen zabezpečit, aby ke zpoplatněným obsahům nezískala přístup jiná osoba, která by je mohla bez souhlasu ČTK neoprávněně užít. V tomto ohledu je povinen uchovávat v tajnosti přístupové údaje k databázím a učinit opatření, která po něm lze rozumně požadovat, aby předešel zneužití údajů a vzniku škody na straně poskytovatele licence.¹³⁹ Nabyvatel se tak smluvně zavazuje k provedení opatření nutných k zamezení neoprávněného přebírání obsahů.¹⁴⁰

¹³⁹ *Licenční smlouva o využívání databází ČTK, uzavřená mezi ČTK a Českou televizí ze dne 26. ledna 2018* (evidenční č. ČTK: T1-001-33; evidenční č. ČT: 1087922) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/6518772/1000725102.pdf>. Čl. VIII. bod 1.

¹⁴⁰ Ostatně shodnou povinnost nabyvateli licence ukládá i ObčZ v § 2368.

Ve vztahu k obsahům, jež jsou autorskými díly, a databázi, je současně povinen poskytovat adekvátní autorskoprávní ochranu práv subjektů podílejících se na jejich tvorbě.¹⁴¹ Výtvoř, které nelze kvalifikovat jako autorská díla, mají nabyvatelé chránit před nezákonným přejímáním třetími osobami, které je způsobilé naplnit znaky nekalé soutěže.¹⁴² Vyjdou-li na povrch skutečnosti svědčící o opakovaném a systematickém neoprávněném vytěžování obsahů databází, zavazuje se poskytovatel nabyvateli zaslat písemné upozornění, na základě něž by měl nabyvatel učinit vhodná opatření, jimiž znemožní protiprávní přebírání.¹⁴³ Nedojde-li v přiměřené době k nápravě, zavazuje se nabyvatel k zamezení přístupu této třetí osobě do své databáze.¹⁴⁴ Smlouva však předpokládá, že se jedná toliko o osobu uvnitř systému média, vytěžovat obsahy však mohou i subjekty vně hierarchické redakční struktury oprávněné k zacházení s databází. Tisková kancelář v současné době vnímá neoprávněné užívání jako nejcitelnější obchodní problém agentury. Věnuje tedy značné prostředky a úsilí k vyvinutí nástroje vedoucího k rozeznání neoprávněného použití obsahu, který zakládá právní odpovědnost subjektu těžícího ze svého protiprávního jednání.

Agentura u svých obsahů absolutně vylučuje užití institutu zpravodajské licence. Aby tato záповěď nemohla být obcházena médií, odvolávajícími se na nevědomost o této rozhodné skutečnosti, zavazuje ČTK nabyvatele licence k uvádění doložky o autorských právech agentury a upozornění, že jakékoli publikování nebo další šíření obsahu ČTK je bez jejího písemného souhlasu vyloučeno.¹⁴⁵

Úprava náhrady škody způsobené porušením smluvní povinnosti se v jednotlivých licenčních smlouvách liší. Některé určují, že vznikne-li poskytovateli taková škoda, je nabyvatel povinen k její náhradě do výše sjednané měsíční ceny za předmět plnění

¹⁴¹ *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a Středočeským krajem* ze dne 25. dubna 2017 (č. L3-010-05) [on-line]. Registr smluv, 2017 [cit. 2020-04-16].

Dostupné z: [https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/2907738/ČTK podepsaná.pdf](https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/2907738/ČTK%20podepsaná.pdf). Čl. 9 bod 5.

¹⁴² Tamtéž, čl. 9 bod 2. písm. b).

¹⁴³ Povinnost notifikace poskytovatele licence při jejím ohrožení či porušení plyne již z ustanovení § 2369 ObčZ.

¹⁴⁴ *Licenční smlouva o využívání databází ČTK, uzavřená mezi ČTK a Českou televizí* ze dne 26. ledna 2018 (evidenční č. ČTK: T1-001-33; evidenční č. ČT: 1087922) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/6518772/1000725102.pdf>. Čl. VIII. bod 3.

¹⁴⁵ Tamtéž, čl. VIII. bod 5., 6.

licenční smlouvy,¹⁴⁶ tedy v režimu paušalizované náhrady škody. Jiné ujednávají zaplacení smluvní pokuty ve výši měsíční ceny, a to vedle náhrady škody ve smyslu ustanovení § 2913 ObčZ.¹⁴⁷

Poskytovatele licence, tedy ČTK, dle smlouvy nestíhá odpovědnost za škodu způsobenou užitím neobjektivního původního zdroje využitého při zpracování agenturní zprávy¹⁴⁸ (např. zaměstnanec ČTK při vytváření zprávy získá vyjádření od očitého svědka, který však má v úmyslu poškodit konkrétní osoby a tak lživě uvede, že měly s událostí co do činění, přestože tomu tak ve skutečnosti není). Agentura rovněž nenese odpovědnost za nesprávné zpracování informací agenturou poskytnutých do publikovaných mediálních obsahů.¹⁴⁹ Je-li nabyvateli licence způsobena škoda porušením uvedené povinnosti poskytovatele, hradí ji ČTK obvykle v omezené výši limitované výší měsíční odměny dle uzavřené smlouvy.¹⁵⁰

6.3 Odpovědnost z licenční smlouvy o užití ČTK Live

V souvislosti s uzavřenou licenční smlouvou a k ní připojenými obchodními podmínkami o užití služby ČTK Live je odběratel odpovědný za dodržení rozsahu sjednané licenční smlouvy. V opačném případě se jeho jednání považuje za podstatné porušení

¹⁴⁶ *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a Nemocnicí Na Bulovce* ze dne 17. prosince 2018 (č. L3-060-00) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/10330211/NNB_CTK_licencni_smlouva_L3-060-00.pdf. Čl. 9 bod 7.

¹⁴⁷ *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a Středočeským krajem* ze dne 25. dubna 2017 (č. L3-010-05) [on-line]. Registr smluv, 2017 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/2907738/ČTK_podepsaná.pdf. Čl. 10 bod 1.

¹⁴⁸ *Licenční smlouva o využívání databází ČTK, uzavřená mezi ČTK a Českou televizí* ze dne 26. ledna 2018 (evidenční č. ČTK: T1-001-33; evidenční č. ČT: 1087922) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/6518772/1000725102.pdf>. Čl. VII. bod 2. písm. a).

¹⁴⁹ Tamtéž, čl. VII. bod 2. písm. b).

¹⁵⁰ *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a Nemocnicí Na Bulovce* ze dne 17. prosince 2018 (č. L3-060-00) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/10330211/NNB_CTK_licencni_smlouva_L3-060-00.pdf. Čl. 8 bod 3., 4.

smlouvy a zakládá ČTK právo na okamžité odstoupení od smlouvy,¹⁵¹ paralelně může být založena jeho odpovědnost k náhradě škody.

Servis ČTK Live není veřejnosti zpřístupněn bez dalšího. Oprávnění vyplývá z uzavřené licenční smlouvy, z níž vzniká odběrateli servisu ČTK právo na poskytnutí přístupového kódu k obsahu multimediálního blogu. Vznikne-li ČTK škoda důsledkem zneužití přístupového kódu poskytnutého odběrateli jedním třetí osobou, která nemá k distribuci s obsahy služby příslušná dispoziční oprávnění, je tím založena objektivní smluvní odpovědnost nabyvatele licence. Zproštění odpovědnosti docílí, prokáže-li existenci liberačního důvodu spočívajícího ve skutečnosti, že nebylo v jeho možnostech takovému zneužití zabránit.¹⁵²

Stejně jako v případě licenční smlouvy k databázím se ČTK snaží efektivně čelit zásahům do práv k obsahům, monitoruje způsob užití obsahů smluvními parterry a zvláště zneužívání vydavateli bez licencí. Shledá-li ČTK takové opakované a systematické vytěžování či zužitkování části blogů, notifikuje nabyvatele licence, jenž se zavazuje učinit vhodné opatření k zamezení protiprávního jednání třetích osob.¹⁵³

Smlouva zavazuje i samotného nabyvatele licence k zachování autorských práv ČTK, případně dalších subjektů (zejm. autorů, jejichž autorské dílo bylo publikováno při využití zpravodajské licence či citace), jakož i k blogům samotným, neboť jsou autorskými díly soubornými. Pro případ porušení je sjednána povinnost nahradit škodu.¹⁵⁴ Smluvní ujednání je však nadbytečné, neboť za porušení autorských práv odpovídá porušitel *ex lege*, přičemž i nárok na náhradu škody má zákonnou oporu.

S dodržáním autorských práv souvisí i jasná identifikace autora zdroje informací. Klienti servisu ČTK Live tak musí označit zprávu informací o jejím zdroji, tedy zkratkou ČTK a dovětkem, že přepisy, šíření či další zpřístupňování obsahů či jejich částí veřejnosti,

¹⁵¹ *Obchodní podmínky ke službě ČTK Live 2016, platné od 1. června 2016* [on-line]. Praha: ČTK, 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i4.cn.cz/ctk/sluzby/obchodni_podminky_CTK_Live_2016_od_1-6-2016.pdf. body 5.1.2. a 5.1.4.

¹⁵² Tamtéž, bod 8.4.

¹⁵³ Tamtéž, bod 8.6.2.

¹⁵⁴ Tamtéž, bod 8.5.

nezávisle na způsobu jejich užití, je výslovně zakázáno, není-li k takovému jednání výslovně udělen souhlas ČTK, a to v písemné formě.¹⁵⁵

Poskytovatel odpovídá objednateli služby ČTK Live za případnou škodu, která mu vznikne v souvislosti s užíváním produktu. Tisková agentura se pouze jako v případě licencí sjednávaných k databázím distancuje od škody způsobené důsledkem neobjektivitivy původního zdroje použitého při tvorbě obsahu blogu. Taktéž škody způsobené obsahem blogu, který utvořil sám nabyvatel licence, připisuje ČTK k tíži nabyvatele licence.¹⁵⁶

¹⁵⁵ *Obchodní podmínky ke službě ČTK Live 2016, platné od 1. června 2016* [on-line]. Praha: ČTK, 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i4.cn.cz/ctk/sluzby/obchodni_podminky_CTK_Live_2016_od_1-6-2016.pdf. body 8.6.3. a 8.6.4.

¹⁵⁶ Tamtéž, body 7. 6. a 7. 7.

Závěr

Práce si kladla za cíl uceleně představit právní rámec užití zpravodajství ČTK. Provedla čtenáře krátce historií ČTK, charakterizovala její činnost za využití dostupných mediálně vědních poznatků i reflexe praxe českých médií při tvorbě publikovaných produktů. Činnost agentury a výsledky její tvorby byly rovněž konfrontovány se současným náhledem české jurisprudence, v jejímž přístupu k dané problematice lze spatřovat jádro předkládané práce. Čtenář má možnost sám posoudit, zda a nakolik se práci podařilo obsáhnout otázky úvodem vytyčené. Na závěrečnou kapitolu tak zbývá pouze shrnutí výsledků, k nimž práce dospívá, a na jejich základě potvrdit či naopak vyvrátit v úvodu určené hypotézy.

Nejdříve je třeba zodpovědět první dvě hypotézy, které jsou vzájemně provázány, a tudíž je vhodné k nim nepřistupovat odděleně, ale naopak je prezentovat v jejich vzájemných souvislostech. Směřovaly k ověření předpokladu, zda žurnalistické obsahy mohou naplnit znaky autorského díla a potvrdí-li se tato domněnka, zda je naplňuje veškerá mediální produkce stejnou měrou. Obecně vzato lze konstatovat, že většina novinářských obsahů může kritéria stanovená AutZ pro autorská díla naplnit. Zbylé výtvořiny, zahrnující zejména žánr agenturní zprávy, naopak nebudou způsobilým předmětem ochrany práva autorského, neboť je lze považovat za zástupce tzv. denní zprávy. Již z uvedeného vyplývá, že na žurnalistické obsahy nelze hledět jako na homogenní obsahy, je nutné k nim přistupovat jednotlivě. I u mediálních sdělení, která naplní znaky autorského díla, lze rozpoznat vyšší či nižší míru tvořivosti a jedinečnosti. Publicistika, u níž formálně doktrinální požadavky novinářské činnosti umožňují intenzivnější projev autorské osobitosti, bezesporu znaky díla naplní větší měrou. Taktéž do zpravodajství, které je více determinováno nastalou událostí a rigidními požadavky kladenými na jeho zpracování, však prozařuje postupně snaha autorů vytvořit jedinečná díla, a tudíž i u nich lze hovořit o autorských dílech, byť znaky díla mohou naplnit složitěji a dokonce mohou balancovat na samé hraně přiznání či odepření autorskoprávní ochrany.

Obdobnou párovou dvojici hypotéz představují předpoklady, zda se osoba užitím mediálních obsahů může dopustit zásahu do autorských práv a zda je tržní hodnota do informací vtělená hodna ochrany před nekalou soutěží. Ohledně uvedených pochybností

práce dospívá k názoru, že u produktů, které jsou autorskými díly zajišťuje ochranu jak právo autorské, tak i právo na ochranu před nekalou soutěží. U zbývajících výtvorů nelze autorskoprávní ochranu nárokovat. O to více nepostradatelnou úlohu u nich hraje ochrana před parazitujícími jednáními ze strany ostatních hráčů mediálního trhu.

V pořadí poslední teze směřovala k ověření otázky, zda regulace odpovědnosti on-line médií přísluší do věcné působnosti ZSIS. Zodpovězení hypotézy je pro ČTK důležité jak vzhledem k její vlastní odpovědnosti za umístování příspěvků na zpravodajský portál České noviny, tak umístování dat do databází agenturou spravovaných. V neposlední řadě je vyřešení aplikace ZSIS na činnost internetových médií pro ČTK podstatné při určení subjektu odpovědného za zásah do právem chráněných zájmů agentury. V případném soudním sporu by totiž nesprávné označení subjektu v návrhu na zahájení řízení, který nemá pasivní věcnou legitimaci, mohlo vést k zamítnutí nároku ČTK.

Přestože *de lege ferenda* se jako nejspokojivější řešení jeví přijetí speciální úpravy pro média, jenž jako komunikační kanál využívají sítě Internet, prozatím taková zvláštní úprava žel absentuje. Přiměřené užití pravidel odpovědnosti ohledně vydavatelů tiskovin či provozovatelů televizního a rozhlasového vysílání by bylo ve vztahu k provozovatelům internetových zpravodajských webů příliš tvrdé. Aplikací obecných odpovědnostních režimů by on-line média pak byla vystavena neúměrnému riziku vzniku odpovědnosti za jednání pojící se zejména k mase uživatelsky generovaných obsahů, jejichž kontrola je fakticky vyloučena. Vybízí se nicméně podřazení činnosti poskytovatelů on-line médií pod odpovědnostní režim zákona ZSIS, který mimo jiné právě tyto specifika masovosti a anonymity obsahů vkládaných na cizí webové stránky zohledňuje. Třebaže je z textu práce zřejmé, že nepanuje na aplikaci režimu ZSIS na nová, internetová média naprostá shoda, má práce tuto hypotézu zejména vzhledem k citovaným rozhodnutím jak z úrovně unijního, tak i českého soudnictví, rovněž za prokázanou. Bezpochyby lze předpokládat, že právní úprava odpovědnosti on-line médií za obsah elektronické komunikace se bude nadále dynamicky vyvíjet a lze jen doufat, že přinese jasnější legislativní rámec odpovídající charakteristikám a potřebám internetových médií.

Vrátíme-li se na úplný počátek práce k úvodnímu mottu, nelze jinak, než jeho poselství plně potvrdit. Zachování autorských práv k agenturním obsahům skutečně ČTK zajistí kritický rámec pro podporu tvořivosti, kultury, inovací a zvláště bude nápomocné při rychlém šíření spolehlivých, nezávislých informací do mediálního éteru, čímž agentu-

ra, jako nepostradatelný prvek řetězce, zúčastněný na utváření žurnalistických sdělení, nezanedbatelně přispívá k naplňování svobody projevu každého z nás.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

- CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 224 s.
- ČUŘÍK, Jaroslav. *Nové trendy v médiích*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 239 s.
- ČUŘÍK, Jaroslav. *Zpravodajské žánry v tištěných médiích*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 158 s.
- KNAPP, Viktor a Aleš GERLOCH. *Logika v právním myšlení*. 3. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. 230 s.
- LEŠCINSKÝ, Jan. *Právní ochrana databází*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 173 s.
- LISTER, Martin, et al. *New Media: A critical Introduction*. London: Routledge, 2008. 464 s.
- MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. 254 s.
- OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozšířené vydání. Praha: Libri, 2007. 263 s.
- OSVALDOVÁ, Barbora a Alice TEJKALOVÁ. *Žurnalistika v informační společnosti: digitalizace a internetizace žurnalistiky*, Praha: Karolinum, 2009. 195 s.
- OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2011. 144 s.
- PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016. 272 s.
- VALOUŠEK, Martin. *Fotografie a právo: autorské právo a ochrana osobnosti ve vztahu k fotografii*. Praha: Leges, 2014. 128 s.
- SODOMKOVÁ, Magdalena. *Jak psát žurnalistický text: textová cvičebnice s komentářem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 252 s.
- STEJSKAL, Jan. *Četka slaví devadesátiny*. Praha: Česká tisková kancelář, 2008. 14 s.
- TUŠER, Andrej a kol. *Praktikum mediální tvorby*. Bratislava: Eurokódex, 2010. 368 s.

Komentářová literatura

- HULMÁK, Milan a kolektiv. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. 2080 s.

- CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr, URBÁNEK, Jiří. *Mediální právo: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019. 555 s.
- LAZÍKOVÁ, Jarmila. *Autorský zákon: komentár*. Bratislava: Iura Edition, 2013. 480 s.
- PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kolektiv. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017. 3053 s.
- POKORNÁ, Jarmila, VEČERKOVÁ, Eva a Milan PEKÁREK. *Obchodní korporace a nekalá soutěž*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 614 s.
- TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C. H. BECK, 2019, 1295 s.

Časopisecké odborné články

- MYŠKA, Matěj. Nový občanský zákoník a licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2014, č. 4, s. 295-304.
- POLÁČEK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti. *Právní rozhledy*, 2009, č. 23, s. 837-843.
- TELEEC, Ivo. Autorské právo k fotografiím podle nového autorského zákona. *Právní rozhledy*. 2000, č. 12, s. 539-541.

Právní předpisy

- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, revidovaná úmluva bernská – vyhláška č. 133/1980 Sb.
- Směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů.
- Zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“).

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změnách některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 185/2015 Z. z. autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

- Rozsudek MS v Praze ze dne 17. března 2010, sp. zn. 10 Cm 47/2009.
- Rozsudek OS v Bratislavě ze dne 15. dubna 2010, sp. zn. 28 C/103/2008.
- Rozsudek KS v Brně ze dne 29. října 2007, sp. zn. 25 Cm 254/2004.
- Rozsudek KS v Bratislavě ze dne 27. září 2011, sp. zn. 11 Co 51/2010.
- Rozsudek VS v Praze ze dne 2. března 2011, sp. zn. 3 Cmo 197/2010.
- Rozsudek NS ČR ze dne 30. dubna 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007.
- Usnesení NS ČR ze dne 15. ledna 2007, sp. zn. 32 Odo 1464/2006.
- Rozsudek NS ČR ze dne 30. května 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.
- Rozsudek NS ČR ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008.
- Rozsudek NS ČR ze dne 28. května 2010, sp. zn. 23 Cdo 1345/2009.
- Rozsudek NS ČR ze dne 28. července 2010, sp. zn. 23 Cdo 2962/2009.
- Rozsudek NS ČR ze dne 31. července 2013, sp. zn. 23 Cdo 2623/2011.
- Usnesení NS SR ze dne 23. ledna 2014, sp. zn. 3 Cdo 294/2012.
- Rozsudek ESD ze dne 16. července 2009, *Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening*, C-5/08.
- Rozsudek ESD ze dne 9. listopadu 2004, *Fixtures Marketing Ltd proti Oy Veilkkaus Ab*, C-46/02.
- Rozsudek ESD ze dne 1. března 2012, *Football Dataco Ltd a další v. Yahoo UK Limited a další*, C 604/10.

- Rozsudek ESD ze dne 13. listopadu 2018, *Levola Hengelo BV proti Smilde Foods BV*, C-310/17.
- Rozsudek ESD ze dne 7. srpna 2018, *Land Nordrhein-Westfalen proti Dirk Renckhoff*, C-161/17.
- Rozsudek ESD ze dne 12. září 2019, *Cofemel – Sociedade de Vestuário SA proti G-Star Raw CV*, C-683/17.
- Rozsudek ESLP ze dne 16. června 2015, *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09.

Elektronické zdroje

- *Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 1993* [on-line]. Praha: ČTK, 1993 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i4.cn.cz/ctk/vyrocnizpravy/vyrocnizprava-CTK_1993.pdf.
- *Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2015* [on-line]. Praha: ČTK, 2015 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i3.cn.cz/.filedefault/1484207071_VyrocnizpravaCTK2015def.pdf.
- *Výroční zpráva o činnosti a hospodaření České tiskové kanceláře v roce 2018* [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i3.cn.cz/.filedefault/1575036726_VronzprvaTK2018.pdf.
- *Jak přebírat redakční materiály na internetu* [on-line]. Sdružení pro internetovou reklamu, 2013 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.samoregulace.cz/jak-prebirat-redakcni-materialy-na-internetu>.
- *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a Středočeským krajem* ze dne 25. dubna 2017 (č. L3-010-05) [on-line]. Registr smluv, 2017 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/2907738/ČTK_podepsaná.pdf.
- *Licenční smlouva o využívání databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a Českou televizí* ze dne 26. ledna 2018 (evidenční č. ČTK: T1-001-33; evidenční č. ČT: 1087922) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/6518772/1000725102.pdf>.
- *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a Nemocnicí Na Bulovce* ze dne 17. prosince 2018 (č. L3-060-00) [on-line]. Registr smluv, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z:

https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/10330211/NNB_CTK_licencni_smlouva_L3-060-00.pdf.

- *Licenční smlouva k výkonu práva využívat obsah databází ČTK, uzavřené mezi ČTK a ČR – Ministerstvem životního prostředí ze dne 28. prosince 2018 (č. L2-011-24) [on-line]. Registr smluv, 2019 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: [https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/10483027/180227_LS_SMS_servis_CTK_2019 - oprava - pro ISRS.pdf](https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/10483027/180227_LS_SMS_servis_CTK_2019_-_oprava_-_pro_ISRS.pdf).*
- *Kodex ČTK [on-line]. Praha: ČTK, (nedatováno) [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://www.ctk.cz/o_ctk/kodex/.*
- *Obchodní podmínky ke službě ČTK Live 2016, platné od 1. června 2016 [on-line]. Praha: ČTK, 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://i4.cn.cz/ctk/sluzby/obchodni_podminky_CTK_Live_2016_od_1-6-2016.pdf.*
- *Služba Protexť ČTK [on-line]. Praha: ČTK, 2011 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <http://www.protext.cz/protexť-ctk.php>.*
- *Typy agenturních zpráv [on-line]. Praha: ČTK, 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: https://www.ctk.cz/sluzby/ostatni/vyhody_zprav_ctk/typy/.*

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o regulaci právního rámce zpravodajského servisu ČTK. Zabývá se povahou a kvalitací mediálních produktů agentury, a to zvláště optikou práva autorského. Analyzuje, jaká ochrana je agenturním obsahům právem poskytována, ať již na úrovni jednotlivých výtvorů či při jejich integraci do vyšších systémových celků databází, čímž současně vymezuje i jednotlivá práva jejich tvůrců a povinnosti třetích subjektů, které jsou povinny dodržovat při nakládání s takovým výtvozem. Tvůrčí a jedinečné obsahy před zásahy, ať již ze strany samotných obchodních partnerů agentury ČTK nebo ze strany třetích osob, zastřešuje právní rámec ochrany práva duševního vlastnictví, konkrétně práva autorského. Tržní hodnota informací na mediálním trhu je soukromým právem chráněna právními instituty postihujícími zakázané nekalosoutěžní jednání. Kromě analýzy právní povahy agenturních mediálních sdělení poskytuje práce taktéž čtenáři vhled do problematiky odpovědnosti, konstituované právním řádem pro případ neoprávněného užití servisu ČTK, zasahující jak do sféry práva veřejného, tak soukromoprávní oblasti úpravy. V práci se střetává problematika mediálních studií a s ní provázené otázky právní regulace mediálních aktivit české „továrny na informace“ – ČTK.

Summary

The diploma thesis deals with the regulation of the legal framework of the ČTK news service. It deals with the character and qualifications of media agencies' products, especially through the lens of copyright. It analyzes what protection is provided to agency content by the law, either at the level of individual pieces of work or when they are integrated into higher system units of databases, which also defines even the individual rights of their creators and the obligations of the third parties which are obliged to observe while handling such piece of work. Creative and unique contents are covered by the legal framework of protection of intellectual property rights, specifically copyright, in front of the interventions, either by the ČTK's business partners themselves or by third parties. The market value of the information in the media market is protected by the private law by legal institutes penalizing prohibited unfair competition. In addition to analyzing the legal character of agency media communications the work also provides the reader with an insight into the issue of liability, constituted by the legal order in the case of unauthorized use of the ČTK service, affecting both public sphere of the law and the private law areas. The issue of media studies and related issues of legal regulation of media activities of the czech "information factory" clash in this piece of work - ČTK.

Klíčová slova

ČTK, autorské dílo, databáze, informační společnosti, licenční smlouvy, mediální obsah, nekalá soutěž, odpovědnost, publicistika, užití obsahů, zpravodajství, zpravodajská agentura

Keywords

Czech News Agency, author's work, database, information society, license agreement, media content, unfair competition, responsibility, opinion journalism, using of content, news reporting, agency news service